

Vervangende toestemming voor de verhuizing van minderjarige kinderen.

Toetsing van: Afstudeeronderzoek (HBR-4-AS17-AS)

School:	Hogeschool Leiden
Opleiding:	HBO-Rechten
Auteur:	L.R. van Eeken
Studentnummer:	s1088148
Klas:	RE4C
Onderzoekdocent:	M. Rietmeijer
Afstudeerbegeleider:	D. Westerveld
Opdrachtgever:	Laus & Koudstaal Advocaten

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeeronderzoek ter afronding van de studie HBO-Rechten aan de Hogeschool Leiden. Dit afstudeeronderzoek is met veel interesse geschreven in opdracht van Laus & Koudstaal advocaten te Bloemendaal. Het onderwerp van het onderzoek heeft betrekking op de vervangende toestemming voor de verhuizing van minderjarige kinderen.

Allereerst wil ik de opdrachtgever Laus & Koudstaal Advocaten bedanken voor de mogelijkheid om het afstudeeronderzoek bij hen te schrijven. Hierbij wil ik mr. H. Koudstaal in het bijzonder bedanken voor haar tijd en begeleiding van de afgelopen maanden. Daarnaast wil ik mevrouw M. Rietmeijer en mevrouw D. Westerveld hartelijk danken voor hun tijd, de prettige begeleiding en feedback tijdens het afstudeertraject.

Ik wens u veel leesplezier toe.

L.R. van Eeken

Beverwijk, 16 juni 2020

Samenvatting

Op grond van art. 1:245 BW staat iedere minderjarige onder gezag. Dit gezag brengt rechten en plichten met zich mee voor de gezaghebbenden. In beginsel zijn gehuwde ouders van rechtswege gezamenlijk belast zijn met het gezag over de minderjarige kinderen. Op grond van art. 1:251 lid 2 BW zal het gezag na de echtscheiding op dezelfde manier worden uitgeoefend. Hierdoor hebben de ouders beide een apart huishouden, maar dienen zij samen nog wel keuzes te maken over het kind. Dit kan de nodige problemen met zich mee brengen. In art. 1:253a lid 1 BW is bepaald dat de ouders zich bij een geschil omtrent het gezag kunnen wenden tot de rechter. Op grond van dit artikel kunnen ouders bij de rechter ook vervangende toestemming voor de verhuizing van de kinderen te verzoeken. In beginsel dient de rechter te oordelen in het belang van het kind. In de General Comment nr. 14 is het belang van het kind uitgewerkt. Sinds 2008 is het belang van het kind niet meer het enige criterium dat wordt meegenomen in de beoordeling. Op 25 april 2008 heeft de Hoge Raad bepaald dat het belang van het kind erg belangrijk is, maar niet altijd doorslaggevend hoeft te zijn. Op grond van dit zogenoemde Zwitserse verhuisarrest is het mogelijk dat het belang van de verhuizende ouder of de achterblijvende ouder zwaarder weegt dan dat van het kind en de rechter om die reden een beslissing kan nemen waar het belang van het kind niet het meest naar voren komt.

Naar aanleiding van het Zwitserse verhuisarrest zijn er negen criteria opgesteld waaraan in de hedendaagse rechtspraak wordt getoetst bij verhuisgeschillen. Het gaat over de volgende criteria:

- de noodzaak om te verhuizen;
- de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- de door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
- de mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
- de rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- de frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- de leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- de (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

In het jurisprudentieonderzoek is gekeken naar de toetsing van de rechters aan de criteria in 30 verschillende zaken uit 2019 en 2020. De rechters hebben in 22 van deze oordelen het verzoek tot de

vervangende toestemming voor verhuizing afgewezen. In de andere acht oordelen is het verzoek toegewezen. Uit het onderzoek is gebleken dat een aantal criteria meer worden gebruikt bij de beoordeling dan andere criteria. Het gaat hierbij om de volgende criteria:

1. De noodzaak voor de verhuizing
7. De frequentie van het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder
8. De leeftijd en mening van de minderjarige en mate waarin hij geworteld is in zijn omgeving

Naar aanleiding van de resultaten van het jurisprudentieonderzoek zijn de aanbevelingen gegeven. Om de kans op een geslaagd verzoek op de vervangende toestemming voor de verhuizing te vergroten, is aangeraden om de cliënten van Laus & Koudstaal advocaten vooraf gebruik te laten maken van de checklist. Voorts is aan de advocaten aanbeveelt om ieder jaar een jurisprudentie-overzicht op te stellen om op de hoogte te blijven van eventuele wijzigingen. Ook kunnen deze overzichten worden gebruikt in toekomstige zaken. Er kan hier dan verwezen worden naar eerdere oordelen die voordelig zijn voor de situatie van de cliënt.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Samenvatting	2
Inhoudsopgave	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Lijst met afkortingen en begrippen	6
Hoofdstuk 1 – Inleiding	7
<i>§1.1. De aanleiding van het onderzoek en de probleemanalyse</i>	<i>7</i>
<i>§1.2. Doelstelling, centrale vraag en deelvragen</i>	<i>9</i>
§1.2.1. Doelstelling	9
§1.2.2. Centrale vraag en deelvragen	9
<i>§1.3. Begrippen operationaliseren</i>	<i>10</i>
<i>§1.4. Onderzoeksmethodes en verantwoording</i>	<i>10</i>
Hoofdstuk 2 – Het juridisch kader	13
<i>§2.1. Juridisch ouderschap</i>	<i>13</i>
§2.1.1. Juridisch moederschap	13
§2.1.2. Juridisch vaderschap	14
<i>§2.2. Ouderlijk gezag en voogdij</i>	<i>14</i>
§2.2.1. Rechten en plichten van gezaghebbenden	14
<i>§2.3. De uitoefening van het gezag</i>	<i>15</i>
<i>§2.4. Geschillen omtrent het gezag</i>	<i>16</i>
§2.4.1. Het belang van het kind	16
<i>§2.5 Deelconclusie</i>	<i>19</i>
Hoofdstuk 3 – Verhuisgeschillen	21
<i>§3.1. Het ouderschapsplan</i>	<i>21</i>
<i>§ 3.2. Het Zwitserse verhuisarrest</i>	<i>22</i>
§3.2.1. Beoordeling van het arrest	22
§3.2.2. De criteria	23
<i>§3.3. De criteria naar aanleiding van het Zwitserse verhuisarrest</i>	<i>24</i>
§.3.3.1. Noodzaak van de verhuizing	24
§3.3.2. Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid	24
§3.3.3. Geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren	25
§3.3.4. Mate waarin ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg	25
§.3.3.5. Rechten van de achterblijvende ouder en het kind op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving	25

§3.3.6. Verdeling van de zorgtaken en continuïteit van de zorg	26
§3.3.7. Frequentie contact tussen minderjarigen en andere ouder	26
§3.3.8. Leeftijd minderjarige, zijn mening en mate geworteldheid of verhuizingsgezindheid	26
§3.3.9. Extra kosten omtrent omgang na verhuizing	27
§3.4. <i>Afweging van de belangen</i>	27
§3.4.1. Belang van de verhuizende ouder	27
§3.4.2. Belang van de achterblijvende ouder	28
§3.4.3. De Raad voor de Kinderbescherming	28
§3.5. <i>Deelconclusie</i>	29
Hoofdstuk 4 – Resultaten	30
§4.1. <i>Toetsing aan de criteria</i>	30
§4.1.1. De noodzaak om te verhuizen	30
§4.1.2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid	31
§4.1.3. De geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing te compenseren	32
§4.1.4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg	32
§4.1.5. De rechten van de achterblijvende ouder en het kind op contact in een vertrouwde omgeving	33
§4.1.6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg	33
§4.1.7. Frequentie van het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder	33
§4.1.8. De leeftijd en mening van de minderjarige en mate waarin hij geworteld is in zijn omgeving	34
§4.1.9. De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing	35
§4.3. <i>Advies van de Raad</i>	35
§4.4. <i>Ouderschapsplan</i>	36
Hoofdstuk 5 – Conclusie en aanbevelingen	37
§5.1. <i>Conclusie</i>	37
§5.1.1. Conclusie voor het theoriegedeelte	37
§5.1.2. Conclusie van het praktijkgedeelte	38
§5.2. <i>Aanbevelingen</i>	40
Literatuurlijst	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 1: Jurisprudentie-overzicht	44
Bijlage 2: Uitwerkingen van het jurisprudentieonderzoek	45
Bijlage 3 – Toetsing aan criteria bij afgewezen verzoeken	102
Bijlage 4 – Toetsing aan criteria bij toegewezen verzoeken	103
Bijlage 5 – Checklist voor cliënten	104

Lijst met afkortingen en begrippen

Afkortingen

Art.	Artikel
Jo.	Juncto
RB	Rechtbank
Hof	Gerechtshof
Hoge Raad	Hoge Raad der Nederlanden
BW	Burgerlijk Wetboek
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
IVRK	Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind
General Comment nr. 14	Algemeen commentaar nr. 14 (2013): Algemene toelichting over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn
De Raad	De Raad voor de Kinderbescherming

Betekeningen

Ouder	Onder ouder mag, tenzij anders vermeld, ook voogd of verzorger worden gelezen
Kind	Ieder mens jonger dan achttien jaar
Achterblijvende ouder	De ouder die niet mee zal verhuizen
Verhuizende ouder	De ouder die wil verhuizen

Hoofdstuk 1 – Inleiding

Voordat er aandacht kan worden besteed aan het daadwerkelijke onderzoek, zal de aanleiding en de opzet van het onderzoek in dit hoofdstuk worden uiteengezet en verantwoord.

§1.1. De aanleiding van het onderzoek en de probleemanalyse

De opdrachtgever van dit onderzoek is mr. H Koudstaal van het advocatenkantoor Laus & Koudstaal Advocaten, welke te Bloemendaal is gevestigd. Mr. H. Koudstaal is onder meer gespecialiseerd in het personen- en familierecht. In haar praktijk staat zij met enige regelmatig cliënten bij die na hun echtscheiding willen verhuizen met hun minderjarige kinderen. Het probleem dat zich in deze situaties vaak voordoet, is dat de andere gezaghebbende ouder van de kinderen niet akkoord gaat met deze verhuizing.

In Nederland vinden de afgelopen jaren veel echtscheidingen plaats. In 2018 zijn er in Nederland 30.729 huwelijken ontbonden door echtscheiding.¹ Bij 16.748 van deze echtscheidingen waren in totaal 30.267 minderjarige kinderen betrokken.² Na de ontbinding van het huwelijk behouden de ouders op basis van art. 1:251 lid 2 BW in beginsel het gezamenlijke gezag over de (minderjarige) kinderen. Ondanks dat de ouders niet meer samen zijn, dienen zij samen zorg te dragen voor de kinderen en dienen zij onderlinge afspraken met betrekking tot de kinderen te maken. Hierbij moet natuurlijk ook gedacht worden aan wat de hoofdverblijfplaats van het kind wordt. Het komt vaak voor dat een echtscheiding ontstaat door opgehoopte frustraties van de ouders onderling, maar dit kan ook ernstiger oorzaken hebben zoals buiten echtelijke relaties of huiselijk geweld. De ene ouder wil een nieuw leven beginnen in een andere stad en wil dat samen met de minderjarige kinderen. De andere gezaghebbende ouder is het hier niet mee eens en weigert dan ook toestemming te geven voor de verhuizing van zijn kinderen. Zo ontstaat een geschil tussen de ouders.

In art. 1:253a lid 1 BW is bepaald dat als de ouders van het minderjarige kind gezamenlijk het gezag uitoefenen, zij bij een geschil hieromtrent zich tot de rechter kunnen wenden. Op grond van dit artikel hebben ouders dan ook het recht om een verzoek tot vervangende toestemming voor de verhuizing van de minderjarige kinderen in te dienen bij de rechter.

Bij het vellen van een oordeel, dient de rechter te beslissen in belang van het kind. Deze voorwaarde is ontstaan uit art. 3 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna te noemen: *IVRK*). De kern van dit artikel is dat bij alle beslissingen die over kinderen worden genomen, het

¹ 'Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en door overlijden', CBS Statline, 8 november 2019, www.opendata.cbs.nl

² 'Echtscheidingen met kinderen', Nederlands Jeugdinstituut, 5 juli 2018, NJI.nl

belang van het kind een eerste overweging vormt. Het belang van het kind kan op veel verschillende invalshoeken worden bekeken. De kans is dan ook zeer groot dat er verschillende meningen ontstaan over wat nou écht in het belang is van het kind. Het VN-Kinderrechtencomité heeft in de *General Comment nr. 14*³ uitgelegd hoe het belang van het kind, zoals genoemd in art. 3 IVRK, moet worden geïnterpreteerd en nageleefd.

Sinds 2008 is het belang van het kind niet meer de enige vereiste waaraan bij art. 1:253a lid 1 BW moet worden voldaan. Op 25 april 2008 is door de Hoge Raad in het Zwitserland-arrest⁴ nog een aantal toetsingscriteria uiteengezet, te weten:

- de noodzaak om te verhuizen;
- de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- de door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
- de mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
- de rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- de frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- de leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- de (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.
-

Ondanks dat de voorwaarden vrij duidelijk zijn opgesteld, kan de interpretatie hiervan door de jaren heen veranderen. Het is voor mr. H. Koudstaal en haar collega's dan ook van belang om op de hoogte te blijven van recente wijzigingen binnen dit onderwerp. Middels het analyseren van wet- en regelgeving, literatuur en jurisprudentie zal ik voor Laus & Koudstaal Advocaten onderzoeken welke omstandigheden doorslaggevend zijn voor de toewijzing van het verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing en welke omstandigheden juist doorslaggevend zijn voor de afwijzing daarvan. Op basis van de ondervindingen van dit onderzoek, zal ik een advies opstellen voor de cliënten van Laus & Koudstaal Advocaten.

³ 'Convention of the rights of the child, General Comment nr. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)', VN-Kinderrechtencomité, 29 mei 2013.

⁴ Hoge Raad, 25 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BC5901

§1.2. Doelstelling, centrale vraag en deelvragen

In deze paragraaf worden het doel van het onderzoek, de centrale vraag en de daartoe behorende deelvragen uiteengezet.

§1.2.1. Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om mr. H. Koudstaal aanstaande juli een onderzoeksrapport aan te leveren. In dit onderzoeksrapport wordt uiteengezet welke feiten en omstandigheden in 2019 en 2020 doorslaggevend waren voor de toe- of afwijzing van een verzoek tot de vervangende toestemming voor de verhuizing van minderjarige kinderen. Het onderzoeksrapport is gebaseerd op wet- en regelgeving, literatuuronderzoek en voornamelijk jurisprudentie-onderzoek.

De producten die op basis van het onderzoeksrapport worden opgesteld, zijn een checklist en een stappenplan voor eventuele nieuwe cliënten van Laus & Koudstaal Advocaten. Deze producten kunnen op de website geplaatst worden, zodat nieuwe cliënten vooraf kunnen nagaan hoe groot de kans op een geslaagd beroep op art. 1:253a BW is. Tevens is er voor de familierecht-advocaten van Laus & Koudstaal Advocaten een jurisprudentie-overzicht opgesteld bestaande uit recente oordelen van rechters, gerechtshoven en de Hoge Raad. Dit overzicht kan door het kantoor worden gebruikt om op de hoogte te blijven van mogelijke recente wijzigingen binnen dit onderwerp. Op deze manier kan het kantoor haar cliënten in toekomstige zaken nog beter adviseren en bijstaan in gerechtelijke procedures.

§1.2.2. Centrale vraag en deelvragen

De centrale vraag is afgeleid uit de bovenstaande probleemanalyse. In dit onderzoek wordt deze vraag beantwoord middels verschillende deelvragen.

Centrale vraag

Wat kan Laus & Koudstaal Advocaten haar cliënten adviseren omtrent het verzoek tot eenhoofdige toestemming tot verhuizing gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving, literatuuronderzoek en jurisprudentie-onderzoek?

Deelvraag 1

Wat houdt (gezamenlijk) gezag over een minderjarig kind in blijkens huidig wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?

Deelvraag 2

Wat heeft de wetgever bepaald in art. 1:253a lid 1 BW en wat wordt hier mee bedoeld blijkens wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?

Deelvraag 3

Welke criteria zijn in het arrest van 25 april 2008 door de Hoge Raad opgesteld omtrent het verzoek tot de vervangende toestemming tot verhuizing?

Deelvraag 4

Welke feiten en omstandigheden leiden tot toewijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijkens jurisprudentieonderzoek?

Deelvraag 5

Welke feiten en omstandigheden leiden tot afwijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijkens jurisprudentieonderzoek.

§1.3. Begrippen operationaliseren

Op dit moment (nog) niet van toepassing.

§1.4. Onderzoeksmethodes en verantwoording

In deze paragraaf wordt uiteengezet middels welke methoden de deelvragen zijn beantwoord, en welke bronnen hiervoor zijn geraadpleegd. Dit zal per deelvraag worden verantwoord.

Deelvraag 1: Wat houdt (gezamenlijk) gezag in blijkens huidig wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?

Deze deelvraag behoort tot het theoretische gedeelte van het onderzoek. Voor het beantwoorden van deze vraag zijn de artikelen van Boek 1, Titel 14 van het Burgerlijk Wetboek onderzocht. Daarnaast is hoofdstuk 5 van het boek ‘Familierecht’ van mr. C. Philips gebruikt om de artikelen verder aan te vullen.

Deelvraag 2: Wat heeft de wetgever bepaald in art. 1:253a lid 1 BW en wat wordt hier mee bedoeld blijkens wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?

Deze deelvraag behoort ook tot theoretische gedeelte van het onderzoek. Voor het beantwoorden van deze vraag zal art. 1:253a lid 1 BW grotendeels als bron dienen. Tevens zal er worden gekeken naar recente literatuur met betrekking tot dit onderwerp.

Deelvraag 3: Welke criteria zijn in het arrest van 25 april 2008 door de Hoge Raad opgesteld omtrent het verzoek tot de vervangende toestemming tot verhuizing?

Deze deelvraag behoort tot zowel het theoretische gedeelte als het praktijkonderzoek gedeelte van het onderzoek. Voor het beantwoorden van deze deelvraag is het zogenoemde Zwitserland-arrest van 25 april 2008 gebruikt. Dit arrest behoort inmiddels tot vaste jurisprudentie met betrekking tot de vervangende toestemming voor verhuizing. De Hoge Raad heeft in dit arrest een aantal criteria gegeven waaraan, naast het belang van het kind, aan voldaan dienen te worden om het verzoek tot vervangende toestemming tot verhuizing te kunnen toewijzen. Deze criteria worden bij deze deelvraag uiteengezet en nader onderbouwd.

Deelvraag 4: Welke feiten en omstandigheden leiden tot toewijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijkens jurisprudentieonderzoek?

Deze vraag behoort tot het praktijkonderzoek gedeelte van het onderzoek. Voor het beantwoorden van deze deelvraag zullen allereerst de ondervindingen uit deelvraag 3 worden gebruikt. Verder zullen voor het beantwoorden van deze deelvraag zullen via Kluwer Navigator oordelen van de verschillende rechtsprekende organen worden geanalyseerd. Om de juiste oordelen naar voren te krijgen, is gezocht op de trefwoorden: jurisprudentie en vervangende toestemming voor verhuizing. Via de functie ‘uitgebreid zoeken’ is op oordelen van 1-1-2019 tot en met 10-4-2020 gezocht. Hier uit zijn 136 resultaten gekomen. In dit onderzoek worden 30 van deze resultaten gebruikt.⁵ De oordelen worden uiteengezet in een schema om zo inzichtelijk te maken welke overeenkomsten de verschillende zaken hebben. Ook zal uit dit schema blijken in welke zaken het verzoek is toegewezen en in welke zaken het verzoek is afgewezen. Er is gekozen voor een schema om de feiten en omstandigheden zo duidelijk mogelijk in kaart te brengen.

Topics:

- Noodzaak om te verhuizen;
- Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
- De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
- De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;

⁵ Bijlage 1: Jurisprudentie overzicht

- Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Deelvraag 5: Welke feiten en omstandigheden leiden tot afwijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijkens jurisprudentieonderzoek?

Deze vraag behoort tot het praktijkonderzoek gedeelte van het onderzoek. Voor het beantwoorden van deze deelvraag zullen allereerst de ondervindingen uit deelvraag 3 worden gebruikt. Verder zullen voor het beantwoorden van deze deelvraag zullen via Kluwer Navigator oordelen van de verschillende rechtsprekende organen worden geanalyseerd. Om de juiste oordelen naar voren te krijgen, is gezocht op de trefwoorden: jurisprudentie en vervangende toestemming voor verhuizing. Via de functie ‘uitgebreid zoeken’ is op oordelen van 1-1-2019 tot en met 10-4-2020 gezocht. Hier uit zijn 136 resultaten gekomen. In dit onderzoek worden 30 van deze resultaten gebruikt. De oordelen worden uiteengezet in een schema om zo inzichtelijk te maken welke overeenkomsten de verschillende zaken hebben. Ook zal uit dit schema blijken in welke zaken het verzoek is toegewezen en in welke zaken het verzoek is afgewezen. Er is gekozen voor een schema om de feiten en omstandigheden zo duidelijk mogelijk in kaart te brengen.

Topics:

- Noodzaak om te verhuizen;
- Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- De door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
- De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie in overleg;
- De rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

In dit hoofdstuk wordt de relevante wetgeving met betrekking tot het onderwerp geanalyseerd en uiteengezet. Hiervoor wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de artikelen in Boek 1 titel 14 van het Burgerlijk Wetboek. Deze wettelijke bepalingen worden, waar nodig, aangevuld en onderbouwd met relevante vakliteratuur. In dit hoofdstuk staan de volgende deelvragen centraal:

- *Deelvraag 1: “Wat houdt (gezamenlijk) gezag over een minderjarig kind in blijkens huidig wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?”*
- *Deelvraag 2: “Wat heeft de wetgever bepaald in art. 1:253a lid 1 BW en wat wordt hier mee bedoeld blijkens wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?”*

§2.1. Juridisch ouderschap

Voordat er aandacht kan worden besteed aan het ouderlijk gezag, dient eerst duidelijk te zijn in welke gevallen er sprake is van (juridisch) ouderschap. De regels voor de verkrijging van het juridisch moederschap en het juridisch vaderschap verschillen enigszins van elkaar. Deze regels worden daarom apart uiteengezet.

§2.1.1. Juridisch moederschap

Het juridisch moederschap is vastgesteld in art. 1:198 BW. Blijkens dit artikel is de vrouw uit wie het kind is geboren van rechtswege de juridische moeder. Verder bestaat de mogelijkheid om de zogenaamde duomoeder te worden van het kind.

Op 1 april 2014 is de wet Lesbisch ouderschap in werking getreden. Sinds dat moment is het op grond van art. 1:198 lid 1 sub b BW mogelijk voor de duomoeder om zonder tussenkomst van de rechter (het juridisch moederschap over het kind te verkrijgen. De duomoeder verkrijgt het juridisch moederschap over het kind van rechtswege indien zij ten tijde van de geboorte van het kind is gehuwd met de moeder of een geregistreerd partnerschap met haar is aangegaan. Tevens dient de biologische vader van het kind een onbekende donor te zijn volgens de definitie van de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting. Zo kan met zekerheid worden vastgesteld dat deze vader geen rol zal spelen in de verzorging en opvoeding van het kind.⁶

Als er wel sprake is van een bekende donor⁷, dan kan de duomoeder niet van rechtswege het juridisch ouderschap over het kind verkrijgen. In dit geval kan de duomoeder het juridisch moederschap over het kind nog wel verkrijgen door het kind op grond van art. 1:198 lid 1 sub c BW te adopteren of het

⁶ ‘Hoe krijg ik als duomoeder het ouderschap over het kind van mijn partner?’ Rijksoverheid, rijksoverheid.nl

⁷ Er is sprake van een bekende donor als de persoonsidentificerende gegevens van de donor zijn opgenomen in de verklaring die is afgegeven door de stichting zoals vastgesteld in art. 1:198 lid 1 sub b BW.

kind op grond van art. 1:198 lid 1 sub e BW erkennen. Voorts biedt art. 1:198 lid 1 sub d BW ook duo-moederschap de mogelijkheid om het ouderschap van de duomoeder gerechtelijk te laten vaststellen.

§2.1.2. Juridisch vaderschap

Het juridisch vaderschap is vastgesteld in art. 1:199 BW. Dit artikel stelt dat de man, die ten tijde van de geboorte van het kind is gehuwd met de moeder of een geregistreerd partnerschap met haar is aangegaan, van rechtswege de juridische vader van het kind is. Verder kan juridisch vaderschap ontstaan door erkenning⁸, adoptie⁹ of door vaststelling via een gerechtelijke procedure¹⁰.

§2.2. Ouderlijk gezag en voogdij

In Boek 1 titel 14 van het Burgerlijk Wetboek zijn alle regels met betrekking tot het gezag uiteengezet. Art. 1:245 lid 1 BW stelt dat ieder kind onder de achttien jaar onder gezag staat. Dit gezag kan door beide ouders of door één van deze ouders worden uitgeoefend. Als de ouders samen het gezag uitoefenen, dan wordt er gesproken van gezamenlijk gezag. Als één van de ouders het gezag over het minderjarige kind uitoefent, dan wordt er gesproken over eenhoofdig gezag.

In sommige gevallen zijn ouders niet in staat om voor hun kind te zorgen. Daarom bestaat er naast het ouderlijk gezag ook de mogelijkheid dat het gezag door een ander dan een ouder wordt uitgeoefend. In dit geval wordt er niet gesproken van gezag, maar van voogdij. Een voogd kan een familielid of goede kennis van het minderjarige kind zijn. Ook kan een gecertificeerde instelling, zoals Jeugdzorg Nederland, voogd zijn.¹¹ In art. 1:246 BW is bepaald welke personen niet bevoegd zijn om gezag of voogdij uit te oefenen. Dit heeft betrekking op zij die minderjarig zijn, zij die onder curatele zijn gesteld of zij die geestelijk zodanig niet in orde zijn, dat zij onmogelijk het gezag kunnen uitoefenen. Dit geldt niet als de stoornis tijdelijk is.

§2.2.1. Rechten en plichten van gezaghebbenden

Het is belangrijk voor de ontwikkeling van het minderjarige kind dat het gezag of voogdij zorgvuldig en goed wordt uitgeoefend. Daarom is in art. 1:247 BW vastgelegd dat ouders rechten en plichten tegenover het kind hebben. In art. 1:248 BW is bepaald dat de rechten en plichten voor voogden gelijk zijn aan die van de ouders. Waar hierna wordt gesproken over ouders, mag dus ook voogd worden gelezen.

⁸ art.1:199 sub c BW

⁹ art.1:199 sub d BW

¹⁰ art.1:199 sub e BW

¹¹ Philips 2016, p. 101

Art. 1:247 lid 1 BW bepaalt dat de ouder de plicht en het recht heeft om zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Hieronder wordt verstaan de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van het kind en het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. Ook heeft de ouder op grond van het ouderlijk gezag de plicht om de band tussen het kind en de andere ouder (indien aanwezig) te ontwikkelen. Daarnaast is de ouder bevoegd om officiële handelingen te doen namens het kind, aansprakelijk gesteld te worden voor schade die het kind heeft aangericht en het vermogen van het kind te beheren.¹²

§2.3. De uitoefening van het gezag

Nu bekend is wat gezag inhoudt en welke rechten en plichten dit met zich mee brengt, kan er worden gekeken naar de uitoefening van het gezag. De regels omtrent de uitoefening van het gezag worden hieronder uiteengezet.

Als een kind wordt geboren tijdens het huwelijk of het geregistreerd partnerschap van de ouders, dan voeren zij op grond van art. 1:251 lid 1 BW gezamenlijk gezag uit. Dit houdt in dat zijn samen alle beslissingen omtrent het kind maken. Sinds 1998 blijven de ouders, als het huwelijk door echtscheiding wordt ontbonden of het geregistreerd partnerschap wordt beëindigd, het gezamenlijk gezag uitoefenen. Dit is bepaald in art. 1:251 lid 2 BW. Van deze hoofdregel kan worden afgeweken als de ouders samen besluiten dat één van de ouders vanaf dat moment met het gezag wordt belast.

Het kan zijn dat de ouders het niet eens worden over het toewijzen van het eenhoofdig gezag, maar dat één van de ouders dit wel van belang vindt. In dit geval kan deze ouder een verzoek indienen bij de rechter om het eenhoofdig gezag alsnog toe te wijzen. De wettelijke bepaling hiervoor is vastgelegd in art. 1:251a BW. De rechter mag het verzoek tot wijziging van gezamenlijk gezag naar eenhoofdig gezag alleen wijzigen als:

- Er een onaanvaardbaar risico ontstaat dat het kind klem of verloren zou raken tussen de ouders en er niet wordt verwacht dat het binnen afzienbare tijd voldoende zal verbeteren, of;
- De wijziging van het gezag anderszins in het belang van het kind noodzakelijk is.

Nu het in dit onderzoek juist gaat om gevallen waar ouders gezamenlijk met het gezag zijn belast, zal niet verder worden ingegaan op het eenhoofdig gezag. Er zal alleen het gezamenlijk gezag worden uitgelegd.

¹² ‘Welke rechten en plichten gelden er bij ouderlijk gezag?’ Rijksoverheid, rijksoverheid.nl

§2.4. Geschillen omtrent het gezag

Bij circa 7.200 echtscheidingen kan gesproken worden over een conflictscheiding of een vechtscheiding.¹³ Er is sprake van zo'n soort scheiding als de onderlinge communicatie tussen de ouders constant conflictueus verloopt en als het kwetsen van de ex-partner het doel lijkt te zijn geworden. Het belang van zowel de kinderen als van de andere ouder worden hier uit het oog verloren en beide ouders zijn niet bereid om tot een compromis te komen.¹⁴ Het is in de meeste gevallen ook niet zomaar dat ouders besluiten een punt achter hun huwelijk te zetten. Toch blijven zij ook na de echtscheiding belast met het gezamenlijk gezag over hun kinderen en hebben zij de bevoegdheid om samen ingrijpende beslissingen te maken voor en over een minderjarig kind. Zo zal één van de ouders op een bepaald moment verhuizen. Op dat moment dienen de ouders ook te beslissen waar het kind zijn hoofdverblijfplaats zal hebben na de echtscheiding. In sommige gevallen wil één van de ouders in een andere stad, of soms zelfs in een ander land, een nieuw leven opbouwen met de kinderen en een eventuele nieuwe partner. Gezien het gezamenlijke gezag dient de verhuizende ouder toestemming te vragen aan de achterblijvende ouder om met de kinderen te verhuizen. Het kan zijn dat de achterblijvende ouder niet akkoord gaat met het verzoek, omdat hij bang is om het contact met de kinderen te verliezen of juist om dwars te liggen. Ondanks de afwijzing kan het voor de verzoekende ouder alsnog van belang zijn om te verhuizen. Om die reden is het op grond van art. 1:253a lid 1 BW jo. art. 1:253a lid 2 sub b BW mogelijk om een verzoek tot vervangende toestemming voor de verhuizing van de minderjarige kinderen in te dienen bij de rechtbank. De rechter heeft in dit geval de bevoegdheid om te bepalen of het kind, zonder toestemming van de achterblijvende ouder, toch mag verhuizen. In art. 1:253a lid 1 BW wordt uitdrukkelijk vermeld dat de rechtbank een beslissing dient te nemen waarbij het belang van het kind wordt gewaarborgd. Het belang van het kind wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

§2.4.1. *Het belang van het kind*

Bij het vellen van een oordeel, dient de rechter te beslissen in het belang van het kind. Deze voorwaarde is ontstaan uit art. 3 lid 1 IVRK. De kern van dit artikel is dat bij alle beslissingen en acties¹⁵ die over kinderen worden genomen, het belang van het kind op de eerste plaats moet staan. Het beoordelen van het belang van het kind is complex en er moet daarom ook per geval naar de specifieke omstandigheden van het kind worden gekeken. De kans is dan ook zeer groot dat er verschillende meningen ontstaan over wat nou écht in het belang is van het kind. Het VN-

¹³ Rouvoet 2018, p. 2

¹⁴ Dullaert 2014 p. 18

¹⁵ Onder 'acties' worden niet alleen besluiten verstaan, maar ook alle handelingen, gedragingen, voorstellen, diensten, procedures en andere maatregelen omtrent het kind. Ook het nalaten van een actie of het laten mislukken van acties, worden verstaan als acties. Hierbij kan gedacht worden aan het nalaten van de bescherming van een kind tegen verwaarlozing of misbruik.

Kinderrechtencomité heeft in de General Comment nr. 14¹⁶ uitgelegd hoe het belang van het kind, zoals genoemd in art. 3 IVRK, moet worden geïnterpreteerd en nageleefd.

In de General Comment nr. 14 zijn zeven factoren opgesteld waarmee rekening moet worden gehouden bij het beoordelen wat in het belang van het kind is. Deze factoren worden hieronder uiteengezet en geanalyseerd:

1. De mening van het kind

In art. 12 IVRK is bepaald dat kinderen hun mening mogen uiten bij alle besluiten die gevolgen voor hen hebben. Elk besluit waar geen rekening wordt gehouden met de mening van het kind of waar geen rekening wordt gehouden met zijn leeftijd, voldoet niet aan de voorwaarde ‘in het belang van het kind’. Het recht van het kind om zijn mening te uiten, mag hem **niet** worden ontnomen in geval hij zeer jong is of zich in een kwetsbare situatie¹⁷ bevindt.¹⁸

2. De identiteit van het kind

Zoals eerder in deze paragraaf al is genoemd, dient het belang van het kind per geval te worden bepaald. Dit komt omdat geen enkel kind hetzelfde is. Bij het beoordelen van de belangen van de kinderen, moet worden gekeken naar hun verscheidenheid en rekening worden gehouden met hun identiteit. Op grond van art. 8 IVRK moet de identiteit van het kind te worden gewaarborgd en dient deze te worden gerespecteerd bij het maken van de beslissing in het belang van het kind. Hierbij dient specifiek rekening worden gehouden met de volgende kenmerken: het geslacht, de seksuele oriëntatie, de nationale herkomst, het geloof en de overtuiging, de culturele identiteit en de persoonlijkheid van het kind.¹⁹

3. Het behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen

Deze factor is wat meer gecompliceerd dan de bovengenoemde factoren. Ondanks dat deze factor dient worden meegenomen om te beslissen over het belang van het kind, dient er ook rekening te worden gehouden met het feit dat de scheiding tussen kinderen en ouders in sommige gevallen juist in het belang van het kind is.

¹⁶ ‘Convention of the rights of the child, General Comment nr. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)’, VN-Kinderrechtencomité, 29 may 2013.

¹⁷ Hiermee wordt bedoeld op kinderen met een handicap of achterstand, kinderen die tot een minderheidsgroep behoren of bijvoorbeeld vluchteling zijn.

¹⁸ General Comment No. 14 2013 p. 15.

¹⁹ General Comment No. 14 2013 p. 15-16

Op grond van art. 16 IVRK hebben kinderen recht op een gezinsleven. Dit artikel is opgenomen, omdat het belangrijk wordt gevonden om kinderen op te laten groeien binnen hun eigen gezin. Het gezin is de eerste fundamentele maatschappelijke eenheid en het is de natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van de leden ervan. Het scheiden van gezinsleden wordt daarom zoveel mogelijk voorkomen.

Op grond van art. 9 lid 1 IVRK mag het kind niet tegen zijn wil in worden gescheiden van zijn ouders of gezin. Hier is in sommige gevallen wel een uitzondering op mogelijk. Een scheiding van gezinsleden mag uitsluitend worden overwogen in gevallen waarin de ondersteuning om de eenheid van het gezin te bewaren niet aannemelijk is om het gevaar van verwaarlozing of het in de steek laten van het kind of gevaar voor de veiligheid van het kind te voorkomen. Als het kind op grond van het voornoemde toch dient te worden gescheiden van zijn ouders, dan heeft hij op grond van art. 19 lid 3 IVRK het recht op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden. Hier kan van worden afgeweken als het in strijd is met het belang van het kind.²⁰

4. De zorg, bescherming en veiligheid van het kind

De vierde factor heeft betrekking tot de zorg, bescherming en veiligheid van het kind.

Art. 3 lid 2 IVRK bepaalt dat bij het beoordelen van de belangen van het kind, rekening moet worden gehouden met de verplichting om het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor het welzijn van het kind. Hierbij gaat het niet zo zeer over het beschermen van het kind tegen gevaar, maar meer over het welzijn van het kind en zijn ontwikkeling. Het gaat hierbij specifiek over de emotionele zorg over de kinderen ofwel de mogelijkheid voor het kind om aan de ouder te hechten. Naast de emotionele zorg is het belangrijk dat er gekeken wordt naar de veiligheid van het kind. Art. 19 IVRK stelt dat het bij de veiligheid van het kind gaat om het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, seksuele intimidatie, peer pressure, pesten, vernederende behandelingen enzovoorts. Tevens geldt hierbij bescherming tegen seksuele, economische en overige vormen van uitbuiting, drugs, kinderarbeid, gewapende conflicten enzovoorts. Bij het beoordelen van het belang van het kind, hoeft niet alleen gekeken te worden naar de situatie op dat huidige moment. Op grond van het voorzorgsbeginsel dient ook naar mogelijke toekomstige risico's worden gekeken.²¹

²⁰ General Comment No. 14 2013 p. 16-18

²¹ General Comment No. 14 2013 p. 18

5. De kwetsbare situatie

Er moet bij het maken van de beslissing rekening worden gehouden met de kwetsbare situatie waarin een kind zich kan bevinden. Zo kan het zijn dat het kind een beperking heeft, tot een minderheidsgroep behoort, vluchteling is of zijn hele leven is mishandeld. De belangen van dit kind zullen anders zijn dan die van andere kinderen, die zich niet in een soortgelijke situatie bevinden.²²

6. Het recht van het kind op gezondheid

Op grond van art. 24 IVRK heeft het kind recht op gezondheid en staat zijn gezondheidstoestand centraal bij het beoordelen van zijn belang. Dit kan betekenen dat in geval van een gezondheidsprobleem van het kind alle mogelijke behandelingen moeten worden afgewogen tegen alle mogelijke risico's. Ook dient er rekening te worden gehouden met de mening van het kind in deze situatie en dient het kind op de hoogte te worden gebracht zodat hij de situatie kunnen begrijpen.²³

7. Het recht van het kind op onderwijs

Als laatste factor is het recht op onderwijs opgenomen. Het is in het belang van het kind om kosteloos toegang te hebben tot onderwijs. Daarom is het belangrijk om de belangen van het kind met betrekking tot het onderwijs mee te nemen in deze beslissing en dit te waarborgen.²⁴

Het belang van het kind, alsmede de bijbehorende factoren, zullen in het volgende hoofdstuk verder aan bod komen.

§2.5 Deelconclusie

In dit hoofdstuk stond als eerste deelvraag centraal: "Wat houdt (gezamenlijk) gezag over een minderjarig kind in blijkens huidig wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?" Het antwoord op deze deelvraag is als volgt. Het gezag is de bevoegdheid en de plicht om ieder kind onder de achttien jaar te verzorgen en op te voeden, beslissingen te maken voor en over het kind, officiële handelingen te verrichten namens het kind en aansprakelijk te worden gesteld voor schade die wordt aangericht door het kind. Tevens heeft de gezaghebbende de plicht om de band tussen het kind en de (andere) ouder te behouden en zorg te dragen voor de persoonlijke ontwikkeling en gezondheid van het kind. In beginsel wordt dit gezag uitgeoefend door de ouder(s) van het kind. Indien dit niet mogelijk en/of

²² General Comment No. 14 2013 p. 18-19

²³ General Comment No. 14 2013 p. 19

²⁴ General Comment No. 14 2013 p. 19-20

wenselijk is voor het kind, kan het gezag ook door een ander dan de ouders worden uitgeoefend. Dit kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn. In dit geval wordt er gesproken over een voogd.

De tweede deelvraag die in dit hoofdstuk centraal stond, luidt: “Wat heeft de wetgever bepaald in art. 1:253a lid 1 BW en wat wordt hiermee bedoeld blijkens wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?” Het antwoord op deze deelvraag is als volgt. Op grond van art. 1:253a BW hebben ouders de mogelijkheid om bij geschillen omtrent het gezag zich tot de rechter te wenden. De rechter kan dan een oordeel vellen over de situatie. Bij de beslissing van de rechter dient hij het belang van het kind voorop te stellen. In de General Comment nr. 14 zijn er zeven factoren opgesteld waarmee rekening moet worden gehouden bij het beoordelen van het belang van het kind. Deze factoren zijn: de mening van het kind, de identiteit van het kind, het behoud van de gezinsomgeving, de zorg, bescherming en veiligheid van het kind de kwetsbare situatie van het kind het recht van het kind op gezondheid en het recht van het kind op onderwijs.

In dit hoofdstuk wordt de huidige wet- en regelgeving met betrekking tot de vervangende toestemming voor de verhuizing van minderjarige kinderen geanalyseerd en uiteengezet. Tevens wordt het zogenoemde ‘*Zwitserse verhuisarrest*’ geanalyseerd en uiteengezet. Dit arrest is maatgevend geweest voor de wijze waarop verzoeken tot vervangende toestemming voor verhuizing worden beoordeeld door de rechter. Op basis van dit arrest zijn namelijk criteria vastgesteld die tegenwoordig standaard in de beoordelingsprocedure worden meegenomen. Ook deze criteria worden in dit hoofdstuk uiteengezet. In dit hoofdstuk staat de volgende deelvraag centraal:

Deelvraag 3: “Welke criteria zijn in het arrest van 25 april 2008 door de Hoge Raad opgesteld omtrent het verzoek tot de vervangende toestemming tot verhuizing?”

§3.1. Het ouderschapsplan

In het vorige hoofdstuk is besproken dat ouders, die tijdens het huwelijk samen met het gezag over de kinderen waren belast, ook na de echtscheiding van rechtswege het gezamenlijke gezag over de minderjarige kinderen blijven uitoefenen.²⁵ Na de echtscheiding zal de wijze waarop het gezag wordt uitgeoefend uiteraard wel wijzigen. Een belangrijke wijziging bij de uitoefening van het gezag is dat de vrijheid van de ouders bij de uitoefening van het gezag grenzen zal kennen.²⁶

Om conflicten met betrekking tot de uitoefening van het gezag zoveel mogelijk tegen te gaan, zijn ouders op grond van art. 815 lid 2 Rv verplicht om een ouderschapsplan toe te voegen aan het echtscheidingsverzoek. Door dit per wet te verplichten, kan met zekerheid worden vastgesteld dat de ouders voorafgaand aan de echtscheiding voldoende aandacht hebben besteed aan het maken van duidelijke afspraken over hun kinderen. Als het de ouders niet lukt om deze afspraken met elkaar te maken, dan kunnen zij zich laten bijstaan door een echtscheidingsadvocaat of een mediator.

Op grond van art. 815 lid 3 sub a tot en met sub c Rv dient er aandacht besteed te worden aan de volgende onderwerpen in het ouderschapsplan:

- de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken;
- omgangsregeling met de ouder waar de kinderen niet hun hoofdverblijfplaats zullen hebben;
- de wijze waarop ouders informatie over de kinderen met elkaar delen en elkaar raadplegen over belangrijke beslissingen;
- de kosten van de verzorging en opvoeding van de kinderen.

²⁵ art. 1:251 lid 2 BW

²⁶ Bruning, Liefwaard, Vlaardingerbroek, Jeugdrecht en jeugdhulp 2016, p. 189

Als ouders aan het echtscheidingsverzoek geen ouderschapsplan toevoegen, dan kan de rechter de het echtscheidingsverzoek niet-ontvankelijk verklaren.²⁷ Nu er in iedere echtscheiding, waarbij minderjarige kinderen betrokken zijn, een ouderschapsplan is opgesteld, kan het ouderschapsplan standaard in de beoordelingsprocedure van het verhuisgeschil worden meegenomen. Uiteraard kan een ouderschapsplan wel verouderen naar mate de tijd verstrijkt. Het is belangrijk dat er voorafgaand aan een verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing door de rechter wordt bepaald of het ouderschapsplan niet is verouderd.

§ 3.2. Het Zwitserse verhuisarrest

Op grond van art. 1:253a lid 1 BW is bepaald dat de rechtbank in haar beslissing het belang van het kind naar voren moet laten komen. Sinds 2008 is het belang van het kind niet meer de enige vereiste waaraan bij art. 1:253a lid 1 BW moet worden voldaan. Op 25 april 2008 is door de Hoge Raad een oordeel gegeven in het Zwitserse Verhuisarrest.²⁸ Dit arrest is zo maatgevend geweest dat het als vaste jurisprudentie bij dit onderwerp wordt gebruikt. Naar aanleiding van dit arrest zijn nog een aantal (vaste) toetsingscriteria uiteengezet. Het arrest en deze criteria worden hieronder uiteengezet.

§3.2.1. Beoordeling van het arrest

Partijen waren gehuwd. Tijdens hun huwelijk zijn twee kinderen geboren. Deze kinderen waren ten tijde van het arrest minderjarig. In april 2006 volgt een echtscheiding. Hierbij werd besloten dat de ouders het gezag over de kinderen gezamenlijk uitoefenen en dat de hoofdverblijfplaats van de kinderen bij de moeder is. Er werd een omgangsregeling vastgesteld tussen de vader en de kinderen. Op grond hiervan had de vader het recht om de kinderen één keer per twee weken een weekend bij zich te hebben. Daarnaast werd afgesproken dat de kinderen tussen de middag bij hem zijn. Er werd geen verdere regeling bedacht voor feestdagen en vakanties. Dit zouden de ouders per gelegenheid onderling afstemmen.

Enkele maanden later, op 30 november 2006, werd door de moeder bij de rechtbank een verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing op grond van art. 1:253a BW ingediend. In haar verzoek stelde zij dat ze een nieuwe vriend had, die zich in Zwitserland bevond, en dat ze graag met haar kinderen daarheen wilde verhuizen en bij hem wilde gaan inwonen. Verder stelde zij dat ook haar kinderen een nauwe band met Zwitserland zouden hebben, waardoor de verhuizing ook in hun belang zou zijn. Ze had dit verzoek bij de rechtbank ingediend, omdat de vader van de kinderen geen toestemming voor de verhuizing wilde verlenen.

²⁷ Philips, *Familierecht* 2016 p. 35

²⁸ Hoge Raad, 25 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BC5901

De rechter wees het verzoek voor verhuizing in deze zaak af. Hij stelde dat de verhuizing grote gevolgen voor de kinderen zou hebben, vooral omdat de omgangsregeling tussen de kinderen en hun vader daardoor zou worden beëindigd. Dit zou niet wenselijk zijn voor de kinderen, omdat een band met beide ouders van groot belang is voor de persoonlijke ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast was de rechter van mening dat de kinderen erg jong waren (zes jaar en zeven jaar) en dat het voor hen wenselijk was om in hun vertrouwde omgeving te blijven. Ook vond de rechter de nauwe band tussen de kinderen en Zwitserland, zoals de moeder had gesteld, niet aannemelijk. Aangezien de rechter van mening was dat de nauwe band tussen de kinderen en Zwitserland niet aannemelijk was en omdat een vertrouwde omgeving voor jonge kinderen van groot belang is, oordeelde zij dat de verhuizing niet in het belang van de kinderen was. Het verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing werd dan ook afgewezen.

De moeder is vervolgens in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechtbank bij het Hof te 's-Hertogenbosch. Het Hof bekrachtigt hier de beschikking van de rechtbank en wijst het verzoek voor de vervangende toestemming voor verhuizing op 21 augustus 2007 ook af.²⁹ Hierna is de moeder in cassatie gegaan.

Op 25 april 2008 heeft de Hoge Raad zijn oordeel gegeven over deze zaak. Dit oordeel is maatgevend geweest voor opvolgende zaken met betrekking tot de vervangende toestemming voor verhuizing en de beoordelingswijze daarvan. De Hoge Raad oordeelde in dit arrest dat hoewel het belang van het kind de enige voorwaarde is van art. 1:253a BW, hier niet uit mag worden afgeleid dat het belang van het kind altijd zwaarder weegt dan andere belangen in deze geschillen. Het kan dus ook zo zijn dat dat een ander belang zwaarder weegt dan het belang van het kind en dat een oordeel moet worden gegeven die misschien niet (geheel) in het belang van het kind is genomen.³⁰

§3.2.2. De criteria

Naar aanleiding van dit arrest zijn uit latere jurisprudentie een aantal criteria ontstaan. Deze criteria dienen bij een verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing worden doorlopen. Het gaat hierbij om de volgende criteria:

- de noodzaak om te verhuizen;
- de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- de door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;

²⁹ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 21 augustus 2007, ECLI:NL:GHSHE:2007:BB6006

³⁰ Christoph, Vervangende toestemming voor verhuizing? EB 2015/3

- de mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
- de rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- de frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- de leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- de (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Deze criteria worden in de volgende paragraaf verder uiteengezet.

§3.3. De criteria naar aanleiding van het Zwitserse verhuisarrest

In de vorige paragraaf zijn de vaste criteria genoemd die worden meegenomen bij het beslissen over de vervangende toestemming van verhuizing. Deze criteria worden hieronder uiteengezet en verder uitgelegd.

§.3.3.1. Noodzaak van de verhuizing

Ten eerste dient de rechter te kijken naar de noodzaak van de verhuizing. Er bestaan in dit geval verschillende soorten noodzaken, te weten: emotionele noodzaak, financiële noodzaak, economische noodzaak, medische noodzaak of huisvestingsnoodzaak. Het kan bijvoorbeeld het geval zijn dat de verhuizende ouder na de echtscheiding geen andere woonplek kan vinden in een plaats dichterbij de achterblijvende ouder. In dat geval kan er sprake zijn van een huisvestingsnoodzaak. Verder kan het ook zo zijn dat huiselijk geweld de oorzaak is geweest van de echtscheiding. Het kan in zo'n geval zijn dat de mishandelde ouder zodanige angst voor de andere ouder heeft ontwikkeld, dat het van groot belang is dat de ouders zo ver mogelijk van elkaar worden verwijderd. In dit kan er sprake zijn van een emotionele noodzaak.³¹

§3.3.2. Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid

Bij dit criterium dient de rechter te kijken naar de vraag in hoeverre de verhuizende ouder de verhuizing heeft doordacht. Er wordt dus gekeken of de verhuizende ouder een nieuwe school heeft gezocht voor de kinderen in de mogelijke nieuwe woonplaats of dat er is gekeken naar sportvoorzieningen in die plaats, zodat de kinderen hun sport kunnen blijven beoefenen. Tevens wordt er gekeken naar de tijd waarin de verhuizing is gepland. Het is uiteraard beter gepland als de

³¹ Christoph, Vervangende toestemming voor verhuizing? EB 2015/3

mogelijke verhuizing in de zomervakantie zou plaats vinden en minder goed gepland als het midden in het schooljaar zal plaatsvinden.³²

§3.3.3. Geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren

Verhuisgeschillen kunnen ontstaan doordat de verhuizende ouder van plan is om samen met de kinderen een stuk verder bij de achterblijvende ouder vandaan te gaan wonen. Dit is nadelig voor de achterblijvende ouder, omdat hij na de verhuizing verder bij de kinderen verwijderd zal zijn. Tevens kan het zijn dat de huidige omgangsregeling tussen de achterblijvende ouder en de kinderen zal moeten worden aangepast, omdat deze regeling gezien de afstand niet meer realistisch zal zijn. Het is dus belangrijk dat de rechter aandacht besteedt aan de vraag of er door de verhuizende ouder alternatieven of maatregelen zijn aangeboden om de gevolgen van de verhuizing voor de kinderen en de achterblijvende ouder te verzachten en/of te compenseren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de verhuizende ouder zelf met een voorstel komt voor een nieuwe omgangsregeling of wanneer hij aangeeft bereid te zijn om de (extra) reiskosten te vergoeden. Het gaat er in dit geval vooral om dat de verhuizende ouder kan laten zien dat hij begrip heeft voor de achterblijvende ouder en dat hij het contact tussen de achterblijvende ouder en de kinderen niet wil laten verslechteren.

§3.3.4. Mate waarin ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg

In geval van gezamenlijk gezag is het belangrijk dat de ouders gezamenlijk belangrijke beslissingen blijven maken over de kinderen. In sommige gevallen is de onderlinge communicatie al zodanig slecht, dat de verhuizing deze communicatie naar verwachting nog meer zal verslechteren. Dit is uiteraard niet in het belang van het kind en dient daarom mee te worden genomen in de beslissing van de rechter.

§3.3.5. Rechten van de achterblijvende ouder en het kind op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving

In beginsel wordt er zoveel mogelijk gestreefd naar een situatie waarin de kinderen met beide ouders een goede band hebben. Wanneer de kinderen een stuk verder van de achterblijvende ouder vandaan zullen gaan wonen, kan het lastiger zijn om deze band te behouden. Het kan door de afstand bijvoorbeeld lastiger worden om spontaan contact te hebben met de achterblijvende ouder. Bij dit criterium moet worden gekeken naar de band tussen de achterblijvende ouder en de kinderen alsmede de rol van de achterblijvende ouder in het leven van de kinderen. Als de rol van de achterblijvende

³² 'Vervangende toestemming bij verhuizing' Omnius 2018, omnius.nl

ouder in het leven van de kinderen veel kleiner is dan die van de verhuizende ouder, wordt de kans op toewijzing van het verzoek tot vervangende toestemming groter geacht.

§3.3.6. Verdeling van de zorgtaken en continuïteit van de zorg

Dit criterium hangt grotendeels samen met het criterium van §3.2.7. Bij dit criterium gaat het specifiek over de verdeling van de zorgtaken van de achterblijvende ouder over het minderjarige kind en niet alleen over het contact tussen hen. Als de verhuizende ouder de meeste zorgtaken draagt, wordt de kans op de toewijzing van het verzoek tot vervangende toestemming van verhuizing groter geacht. Bij het onderwerp zorgtaken dient ook te worden gekeken naar de mate waarin de achterblijvende ouder een rol speelt in schoolse activiteiten van de kinderen. Indien het voor de achterblijvende ouder door de verhuizing niet meer mogelijk is om bij schoolse activiteiten³³ aanwezig te zijn, is de kans aanwezig dat de rechter het verzoek tot verhuizing alsnog afwijst. Ook wanneer de verhuizende ouder wellicht meer van de algemene zorgtaken draagt.³⁴

§3.3.7. Frequentie contact tussen het kind en de achterblijvende ouder

Dit criterium heeft betrekking op de manier waarop het contact tussen de achterblijvende ouder en het kind is geregeld. De impact van een verhuizing kan in bepaalde gevallen erg van elkaar verschillen. Als er bijvoorbeeld een contactregeling is opgesteld waar het kind om de week een weekend bij de achterblijvende ouder zal zijn, is de impact van een verhuizing minder groot dan wanneer er sprake is van co-ouderschap waarbij het kind iedere week een halve week bij de achterblijvende ouder is. Wanneer er sprake is van een ruime contactregeling, zoals bijvoorbeeld bij co-ouderschap, dan kan de rechter het verzoek tot de vervangende toestemming voor verhuizing afwijzen. Om de reden dat de verhuizing niet in het belang van de achterblijvende ouder en het kind kan worden geacht.³⁵

§3.3.8. Leeftijd minderjarige, zijn mening en mate geworteldheid of verhuizingsgezindheid

Een rechter dient bij het maken van zijn beslissing rekening te houden met de leeftijd van een kind en met de mening van een kind. Tevens dient te worden gekeken naar de mate van geworteldheid van de kinderen. Een verhuizing kan voor oudere kinderen meer impact hebben dan op jongere kinderen. De mate van impact is gebaseerd op hoe erg het kind geworteld is in zijn omgeving. Het kan voor een kind schadelijker zijn om te verhuizen als deze al geworteld is op zijn school of sportvereniging. Deze worteling kan natuurlijk ook betrekking hebben tot vrienden en familie.

³³ Bij schoolse activiteiten kan gedacht worden aan opvoeringen, sportdagen, schoolreisjes, maar vooral aan voortgangsgesprekken met betrekking tot de ontwikkeling van het kind.

³⁴ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

³⁵ Gerechtshof Amsterdam, 21 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2542

§3.3.9. Extra kosten omtrent omgang na verhuizing

Als de verhuizende ouder verder weg zou gaan wonen met de kinderen, zullen er dus ook meer kosten komen kijken bij het behouden van de contactregelingen tussen de achterblijvende ouder en de kinderen. De rechter dient bij de beoordeling ook te kijken of de ouders deze kosten voor hun rekening kunnen nemen. Als dit bij beide ouders niet het geval is, dan kan de rechter het verzoek tot verhuizing afwijzen.³⁶

§3.4. Afweging van de belangen

Nu bekend is geworden wat de Hoge Raad in het Zwitserse verhuisarrest heeft bepaald en welke criteria naar aanleiding van dit arrest zijn ontstaan, kunnen we gaan kijken naar de uiteindelijke beoordeling van de rechter bij een geschil omtrent een verhuizing. Zoals in paragraaf 3.2. is besproken, heeft de Hoge Raad in het Zwitserse verhuisarrest aangekaart dat artikel 1:253a BW bepaalt dat de rechtbank een beslissing neemt in het belang van het kind, maar dat betekent niet dat dit belang altijd zwaarder weegt dan andere belangen. De rechtbank zal bij zaken over gezag alle omstandigheden van het geval moeten meewegen, wat er ook toe kan leiden dat andere belangen zwaarder wegen dan het belang van het kind.³⁷

Naast het belang van het kind zijn er nog een aantal andere belangen van personen die ook een grote rol spelen in het verhuisgeschil. Hierbij kan gedacht worden aan de verhuizende ouder en de achterblijvende ouder. De belangen van ouders worden hieronder uiteengezet. Nu het belang van het kind in het eerste hoofdstuk van dit onderzoek al uitgebreid is besproken, wordt dit in deze paragraaf niet meer gedaan. Voorts kan bij het maken van een beslissing om advies worden gevraagd bij de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de regels omtrent dit advies worden hieronder uiteengezet.

§3.4.1. Belang van de verhuizende ouder

Echtgenoten besluiten niet zomaar om een punt achter hun huwelijk te zetten. Het kan zijn dat de liefde tussen hen is verdwenen, dat zij veel meningsverschillen en onenigheden hebben of dat er een ander in het spel is voor één van de echtgenoten. Ook zijn er situaties die ernstiger zijn dan de voornoemde situaties. Het kan namelijk ook zijn dat er sprake is van huiselijk geweld. In 2014 is er door het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna te noemen: 'CBS') een onderzoek uitgebracht waarin is onderzocht welke redenen echtgenoten hebben om hun huwelijk te beëindigen. Uit dit onderzoek is gebleken dat bij circa zeven procent van echtscheidingen huiselijk geweld de reden is geweest voor een echtscheiding.³⁸ Dit kan voor sommigen als een klein percentage klinken. Toch

³⁶ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

³⁷ ECLI:NL:HR:2008:BC5901 (Zwitserse scheiding), Het Rechtstudentje 2019, hetrechtenstudentje.nl

³⁸ Scheiden; belangrijke redenen, geslacht, 2008-2013, CBS, cbs.nl

wordt verwacht dat het percentage hoger is dan uit het onderzoek is gebleken. Huiselijk geweld brengt voor het slachtoffer veel angst met zich mee. De kans dat ieder persoon, die slachtoffer is geweest van huiselijk geweld tijdens zijn huwelijk, ook daadwerkelijk zal toegeven dat dit de reden voor een echtscheiding is geweest, wordt klein geacht.

Ook na een echtscheiding kan de angst van het slachtoffer voor de ex-partner niet in één keer zijn weggenomen. Het kan in zulke gevallen zijn dat slachtoffer een nieuw leven wil beginnen en niet meer in angst voor de ex-partner wil blijven leven. In dat geval kan een verhuizing naar een andere stad erg helpen. De rechter dient in dit soort zaken rekening te houden met het belang van de verhuizende ouder. Het belang van de verhuizende ouder kan in zo'n geval toonaangevend zijn voor de beslissing van de rechter.³⁹

§.3.4.2. Belang van de achterblijvende ouder

Zoals in het eerste hoofdstuk van dit onderzoek al is benoemd, heeft een ouder op grond van art. 1:247 lid 1 BW de plicht en het recht heeft om zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Er wordt hier ook duidelijk gesproken over het recht om het kind te verzorgen en op te voeden. Indien de verhuizende ouder met de kinderen zou verhuizen, is er een kans dat het lastiger wordt om het voornoemde recht van de achterblijvende ouder te waarborgen. De rechter dient bij de beslissing art. 1:247 BW in acht te nemen.

§.3.4.3. De Raad voor de Kinderbescherming

Op grond van art. 810 lid 1 Rv kan de rechter bij zaken betreffende minderjarige kinderen, indien hij dit in verband met de beoordeling van de belangen van het kind noodzakelijk acht, het advies van de Raad vragen. Op grond van art. 810 lid 2 Rv heeft de Raad ook de mogelijkheid om dit advies op eigen initiatief uit te brengen. Voorafgaand aan het uitgeven van zijn advies, doet de Raad onderzoek. Bij dit onderzoek spreekt de raadsonderzoeker met de ouders, het kind, eventuele broers en zussen en met andere personen die nauw betrokken zijn bij het kind. Tevens overlegt de raadsonderzoeker met een gedragsdeskundige en de juridisch deskundige. Als de raadsonderzoeker deze stappen heeft voldaan, dan schrijft hij het adviesrapport. Dit adviesrapport is volledig gebaseerd op de belangen van het kind.⁴⁰

³⁹ Rechtbank Rotterdam, 12 september 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9225

⁴⁰ 'Hoe verloopt een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming?' Raad voor de Kinderbescherming, www.kinderbescherming.nl

§3.5. Deelconclusie

In dit hoofdstuk stond de deelvraag centraal: *“Welke criteria zijn in het arrest van 25 april 2008 door de Hoge Raad opgesteld omtrent het verzoek tot de vervangende toestemming tot verhuizing?”*.

Het antwoord op deze vraag luidt als volgt: op 25 april 2008 heeft de Hoge Raad een maatgevend oordeel gegeven in het Zwitserse verhuisarrest. Hij heeft hier bepaald dat ondanks in art. 1:253a BW wordt aangegeven dat de rechter dient te beslissen in het belang van het kind, dit belang niet altijd zwaarder hoeft te wegen dan andere belangen. De rechter dient bij zaken over gezag alle omstandigheden in die situatie mee te wegen. Om die reden kan het voorkomen dat er een beslissing wordt genomen waarbij het belang van het kind niet het beste naar voren komt. Naar aanleiding van dit arrest zijn er negen criteria opgesteld waaraan dient te worden getoetst bij de beoordeling. Op basis van deze criteria kan ook worden vastgesteld dat een ander belang dan dat van het kind zwaarder weegt. Naast de criteria, dient er ook aandacht te worden besteed aan het ouderschapsplan. Bij ieder echtscheidingsverzoek waar minderjarige kinderen betrokken zijn, dient door de ouders een ouderschapsplan worden toegevoegd. In dit ouderschapsplan zijn duidelijke afspraken gemaakt tussen de ouders over de verdeling van de zorg over de minderjarige kinderen. Dit dient ook te worden meegenomen in de beslissing van de rechter. Voorts kan de rechter, indien hij dit nodig acht, het advies van de Raad vragen.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het jurisprudentieonderzoek geanalyseerd en uitgewerkt. Bij de analyse is gekeken naar welke criteria van het Zwitserse verhuisarrest zijn gebruikt voor de toetsing. Tevens wordt gekeken naar wat de doorslaggevende factoren zijn geweest voor de toe- of afwijzing van het verzoek tot vervangende toestemming voor de verhuizing. Om de analyse zo overzichtelijk mogelijk te houden, is ieder oordeel in een aparte tabel uitgewerkt. Voorts zijn er twee algemene tabellen opgesteld waaruit blijkt in welke oordelen welke criteria naar voren zijn gekomen en hoe vaak er aan een bepaald criterium is getoetst. In bijlage 3 worden de toegewezen verzoeken vermeld en in de bijlage 4 de afgewezen verzoeken. In dit hoofdstuk staan de volgende deelvragen centraal:

- *Deelvraag 4: “Welke feiten en omstandigheden leiden tot toewijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijktens jurisprudentieonderzoek?”*
- *Deelvraag 5: “Welke feiten en omstandigheden leiden tot afwijzing van het verzoek van vervangende toestemming voor een verhuizing blijktens jurisprudentieonderzoek?”*

§4.1. Toetsing aan de criteria

In bijlage 2 van dit onderzoek is de geanalyseerde jurisprudentie uiteengezet. Er zijn voor dit onderzoek 30 oordelen van zowel de rechtbanken als van de gerechtshoven geanalyseerd. Hierbij is gekeken naar de toetsing van de verschillende rechters aan de criteria die naar aanleiding van het Zwitserse verhuisarrest zijn opgesteld. Uit het onderzoek is gebleken dat bij 22 van de 30 uitspraken het verzoek tot de vervangende toestemming voor verhuizing is afgewezen. Bij 8 van de 30 uitspraken is het verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing toegewezen. In bijlage 3 en bijlage 4 zijn twee tabellen opgesteld waaruit blijkt hoe vaak de verschillende criteria worden gebruikt bij de toetsing en welke van deze criteria het meeste voorkomen.

Aangezien de toetsingscriteria limitatief zijn, hoeft er niet aan ieder criterium te zijn getoetst om te bepalen of een verzoek toegewezen of afgewezen kan worden. In sommige oordelen komen daarom niet alle criteria aan bod. Als een criterium niet voorkomt, wordt dit aangeduid met een X in de tabel. Hieronder worden de resultaten per criterium uiteengezet.

§.4.1.1. De noodzaak om te verhuizen

In 28 van de 30 oordelen is er aan dit criterium getoetst door de rechters van de rechtbanken en gerechtshoven. In een van de zaken heeft het Hof te Amsterdam geoordeeld dat er sprake was van een huisvestingsnoodzaak. De vrouw is voorafgaand aan haar zwangerschap vanuit Suriname naar Nederland verhuisd voor de man. Tijdens haar zwangerschap is zij uit huis gezet door hem. De vrouw

heeft zich in 2017 ingeschreven in de gemeente. In 2018 heeft zij een urgentieverklaring gekregen. Ondanks deze omstandigheden heeft de vrouw geen woning aangeboden gekregen. De gemeente heeft aangegeven dat dit op korte termijn niet zal veranderen. Op een gegeven moment werd de situatie zo erg dat de vrouw met het kind, van nog geen twee jaar oud, een nacht op haar werk heeft moeten doorbrengen. De vrouw is vervolgens uit wanhoop terugverhuist naar Suriname. Het Hof oordeelde hier dat, vanwege het beperkte netwerk van de vrouw en de omstandigheid dat de vrouw op korte termijn geen permanente woning aangeboden zal krijgen, sprake is van een noodzaak om te verhuizen.⁴¹ In een andere zaak was er sprake van emotionele noodzaak. Ondanks dat de rechtbank in deze zaak heeft besloten dat de vrouw niet mocht verhuizen met de kinderen, heeft zij zelf een regeling bedacht waarvan zijn een deel van de tijd in de oude woonplaats was en een deel in de nieuwe woonplaats. Door het schipperen tussen de plaatsen is de vrouw overbelast. Het Hof oordeelt dat hoewel dit de eigen schuld van de vrouw is, het schipperen op de lange termijn de kinderen ook zal belasten.⁴² Er was hier sprake van een emotionele noodzaak voor zowel de vrouw als de kinderen.

Tevens kan het belang van de ouder, waarbij de kinderen hun hoofdverblijfplaats hebben, om een nieuw leven op te bouwen met een nieuwe partner als noodzaak worden gezien. In dit geval maakt de rechter een afweging tussen enerzijds het belang van de hoofdverzorger om met het kind en de rest van haar (nieuwe) gezin te verhuizen naar een omgeving van haar voorkeur en aldaar een nieuw bestaan op te bouwen en anderzijds het belang van de achterblijvende om betrokken te zijn bij de verzorging en opvoeding van het kind, regelmatig contact te hebben met hem en hem in zijn directe omgeving te zien opgroeien. In geen van de geanalyseerde uitspraken is geoordeeld dat het belang van de hoofdverzorger zwaarder weegt dan het belang van de achterblijvende ouder en het kind op regelmatig contact.

§4.1.2. De mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid

In 12 van de 30 oordelen is de mate van doordachtheid en voorbereiding van de verhuizing aan bod gekomen. Hierbij wordt door de rechter gekeken of de verhuizende ouder genoeg voorbereidingen heeft getroffen voor de verhuizing. Hierbij kan gedacht worden aan een goede voorbereiding omtrent het uitzoeken van een nieuwe school voor de kinderen⁴³ en het vinden van een woning en een baan⁴⁴ in de beoogde woonplaats. Zelfs als hieraan wordt voldaan, is er nog niet gelijk sprake van voldoende voorbereiding. In een zaak bij de rechtbank in Oost-Brabant oordeelde de rechter dat de verhuizing onvoldoende was voorbereid. Hoewel de vrouw een school voor het kind had gevonden en een woning had gehuurd, vond de rechtbank dat zij zich niet genoeg had voorbereid. De reden hiervoor was dat de

⁴¹ Gerechtshof Amsterdam, 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3900

⁴² Gerechtshof Den Haag, 27 maart 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:679

⁴³ Rechtbank Overijssel, 10 juli 2019, ECLI:NL:RBOVE:2019:4519

⁴⁴ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 5 februari 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:1050

vrouw het kind zijn beoogde nieuwe school alleen op foto's had laten zien. De rechtbank stelde dat het gebruikelijk is om voorafgaand aan een schoolwisseling in ieder geval een bezoek te brengen aan de school met het kind. Voorts oordeelde de rechtbank dat de vrouw het kind had moeten voorstellen en laten wennen aan zijn stiefbroers, waar hij na de verhuizing mee samen zou gaan wonen.⁴⁵ Nu dit beide niet was gebeurd, oordeelde de rechter dat de verhuizing onvoldoende was doordacht en voorbereid.

§4.1.3. De geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing te compenseren

In 15 van de 30 oordelen wordt er door de verhuizende ouder een compensatie aangeboden op om de gevolgen van de verhuizing te verzachten. In veel van de geanalyseerde gevallen was het door de verhuizing niet meer mogelijk om de reeds bestaande zorgregeling te blijven uitvoeren. Om te compenseren dat de achterblijvende ouder het kind doordeweeks minder of helemaal niet meer zou zien, bieden de verhuizende ouders een compensatie aan om de inperking van de doordeweekse zorgregeling te verzachten. In de oordelen kwam hierbij vooral het aanbod naar voren dat de achterblijvende ouders de (gehele) feestdagen en vakanties met de kinderen kunnen spenderen. Hierdoor is er meer ruimte voor 'quality time' tussen de achterblijvende ouder en de kinderen. In alle oordelen acht de rechter de compensatie niet voldoende gelijkwaardig aan de huidige zorgregeling. Dit komt voornamelijk omdat de achterblijvende ouder vanwege de verhuizing geen actieve rol meer zou kunnen spelen in het doordeweekse leven van het kind. Dit wordt door de rechter als onwenselijk geacht.⁴⁶

§4.1.4. De mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg

In 16 van de 30 oordelen is de onderlinge communicatie tussen de ouders aan bod gekomen. Het oordeel van de rechters verschilt hierbij per zaak. Zo is in een aantal van de zaken gebleken dat de onderlinge communicatie tussen de ouders erg slecht was. Dit kwam voornamelijk omdat de verhuizende ouder zich onveilig voelde in de buurt van de achterblijvende ouder, door bijvoorbeeld een aanvaring tussen hen of door de mate van bemoeienis in het leven van de verhuizende ouder door de achterblijvende ouder. De rechter heeft in deze gevallen geoordeeld dat het van belang kan zijn voor de communicatie en omgang tussen de ouders dat zij verder van elkaar verwijderd zouden zijn.⁴⁷ Voorts heeft de rechter in andere oordelen juist geacht dat indien de communicatie tussen de ouders slecht is, de verhuizing dit alleen maar zou verergeren.⁴⁸ Bij de toetsing van dit criterium kan er dus per zaak anders worden geoordeeld.

⁴⁵ Rechtbank Oost-Brabant, 8 augustus 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:4640

⁴⁶ Rechtbank Den Haag, 15 januari 2021, ECLI:NL:RBDHA:2020:223

⁴⁷ Rechtbank Den Haag, 16 mei 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:6418

⁴⁸ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 11 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2419

⁴⁹ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:10282

§4.1.5. De rechten van de achterblijvende ouder en het kind op contact in een vertrouwde omgeving

In 7 van de 30 uitspraken zijn de rechten van de achterblijvende ouder en de minderjarige om het contact in de vertrouwde omgeving besproken door de rechters. In één van deze zaken geeft de rechtbank specifiek aan dat de man heeft recht om betrokken te zijn bij de verzorging en opvoeding van het kind en op regelmatig contact met haar en haar in zijn directe omgeving te zien. Dit zal door de verhuizing minder worden dan het momenteel is, omdat het kind veel verder weg gaat wonen.⁵⁰ In een andere zaak oordeelt de rechtbank dat het belang van het kind is gelegen in haar recht op gelijkwaardige opvoeding en verzorging door haar ouders.⁵¹

§4.1.6. De verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg

In 15 van de 30 uitspraken komt de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg aan bod. De rechters besteden hier specifieke aandacht aan de mate waarin de achterblijvende ouder betrokken is in het doordeweekse leven van het kind. In de gevallen waar de achterblijvende ouder een actieve rol heeft in het doordeweekse leven van het kind, achten de rechters het niet van belang dat deze rol sterk wordt beperkt of helemaal wordt beëindigd. Er wordt bij deze topic specifiek aandacht besteed aan de mate waarin de achterblijvende ouder betrokken is bij de school, de sport, de sociale contacten en de naschoolse activiteiten van het kind. In een zaak bij de rechtbank te Den Haag wilde de vrouw met het kind verhuizen. De rechter oordeelde hier dat de man de afgelopen tien jaren betrokken is geweest in het doordeweekse leven van het kind. Hij heeft het kind in die jaren naar school gebracht en hij is betrokken geweest bij de sportactiviteiten op woensdagen. Door de verhuizing zal deze actieve rol van de man komen te vervallen in het leven van het kind. De rechter achtte dit niet in het belang van het kind en de man.⁵² Als de (doordeweekse) zorgregeling niet zal veranderen, dan is de kans op de toewijzing van het verzoek groter.⁵³ Ook als de achterblijvende ouder geen actieve rol speelt bij de zorg voor het kind, is er meer kans op toewijzing van het verzoek.⁵⁴

§4.1.7. Frequentie van het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder

In 21 van de 30 oordelen brengen rechters de frequentie van het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder naar voren. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de huidige zorgregeling tussen de ouders. Dit criterium hangt nauw samen met het criterium van §.4.1.6. Uit de oordelen van de rechters kan worden opgemaakt dat hoe groter de rol van de achterblijvende ouder is, hoe kleiner de kans wordt geacht op een toewijzing van het verzoek. Indien de achterblijvende ouder maar een kleine

⁵⁰ Rechtbank Den Haag, 15 januari 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:224

⁵¹ Rechtbank Limburg, 20 januari 2020, ECLI:NL:RBLIM:2020:2163

⁵² Rechtbank Den Haag, 6 maart 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:2844

⁵³ Rechtbank Overijssel, 10 juli 2019, ECLI:NL:ROBOVE:2019:4519

⁵⁴ Gerechtshof Amsterdam, 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3900

rol in het leven van het kind heeft, is de kans op toewijzing groter. Dit is gebleken uit een zaak uit oktober 2019. De vrouw wilde verhuizen met het kind. Vanwege een incident tussen de ouders, was de zorgregeling tussen de man en het kind beperkt naar één uur per week. Gelet op voornoemde omstandigheid, het feit dat de ouders en kind nooit een gezin hebben gevormd en de verwachtingen van de man omtrent de zorgtaken, oordeelde het Hof hier dat het belang van de vrouw voor een stabiele woonplek zwaarder weegt dan het (zeer beperkte) contact tussen de man en het kind.⁵⁵ Ook wanneer de achterblijvende ouder zijn taak actief kan blijven uitvoeren, is de kans op toewijzing groter.⁵⁶ Voorts wordt bij dit criterium rekening gehouden dat het kind ouder zal worden. In veel van de verzoeken wordt gevraagd om een nieuwe zorgregeling waarbij de achterblijvende ouder een zogenoemde ‘weekendouder’ wordt. Door die nieuwe zorgregeling komen de doordeweekse zorgtaken (bijna) helemaal te vervallen en zal het kind alleen de weekenden bij de achterblijvende ouder zijn. Naarmate de tijd verstrijkt zal het kind ook een eigen sociaal leven opbouwen in de nieuwe woonplaats. Dit leven gaat ook in de weekenden spelen. De rechter oordeelt dat hierdoor ook de omgang tussen de achterblijvende ouder en het kind in de weekenden zal afnemen, waardoor het contact op de lange termijn nog meer beperkt zal worden.⁵⁷

§.4.1.8. De leeftijd en mening van de minderjarige en mate waarin hij geworteld is in zijn omgeving

In 28 van de 30 oordelen komt dit criterium naar voren. In acht van deze oordelen komt de mening van het kind naar voren en in acht andere oordelen wordt de mate waarin het kind geworteld is in zijn omgeving besproken. In vijf uitspraken gaat het over de leeftijd van het kind. Wanneer een kind zijn mening geeft, houdt de rechter rekening met de leeftijd van het kind. In een zaak heeft het kind aangegeven dat hij graag wil verhuizen. Het Hof achtte het hier niet aannemelijk dat het kind, gezien zijn leeftijd, de gevolgen van een verhuizing naar een andere plaats geheel kan overzien. In deze zaak is er geen toestemming gegeven voor de verhuizing.⁵⁸ Voorts wordt er gekeken naar de mate waarin het kind geworteld is in zijn omgeving. Indien een kind al zijn hele leven in de huidige woonplaats woont, op school zit en betrokken is bij bepaalde (sport)activiteiten, is het kind daar in grote mate geworteld.⁵⁹ Als het kind nog er jong is, is het minder aannemelijk dat het kind geworteld is in de huidige woonplaats. Tevens zullen jonge kinderen zich sneller aanpassen aan een nieuwe omgeving.⁶⁰ Voor kinderen die vaker zijn verhuisd en/of al gewend zijn in de beoogde woonplaats, kan een verhuizing ook minder schadelijk zijn.⁶¹

⁵⁵ Gerechtshof Amsterdam, 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3900

⁵⁶ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 11 juli 2019, ECLI:BL:GHSHE:2019:2419

⁵⁷ Rechtbank Den Haag, 6 maart 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:2844

⁵⁸ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 maart 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:2842

⁵⁹ Rechtbank Limburg, 20 januari 2020, ECLI:NL:RBLIM:2020:2163

⁶⁰ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 11 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2419

⁶¹ Gerechtshof Amsterdam, 2 juli 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:2624

§.4.1.9. De (extra) kosten van de omgang na de verhuizing

In 11 van de 30 oordelen komen de extra kosten voor de omgang na de verhuizing aan bod. Indien de verhuizende ouder verder weg wil gaan wonen, zullen er ook meer kosten ontstaan om de omgang tussen de achterblijvende ouder en het kind te kunnen onderhouden. In 8 van de 11 oordelen heeft de verhuizende ouder aangeboden om het kind van en naar de achterblijvende ouder te halen en brengen of om de (extra) reiskosten te vergoeden aan de achterblijvende ouder. In één van de oordelen heeft de verhuizende ouder aangegeven dat zij niet bereid was om de extra kosten helemaal te betalen en dat deze kosten moesten worden gedeeld door partijen. De rechtbank vond dit niet reëel. Aangezien zij degene is die wilde verhuizen, diende zij hiervoor ook de financiële gevolgen voor haar rekening te nemen.⁶² De rechter kijkt bij het aanbod van de verhuizende ouder ook naar diens financiële status. Als blijkt dat het aanbod niet realistisch op basis van de financiële situatie van de verhuizende ouder, dan is de kans op de afwijzing van een verzoek aanwezig.⁶³

§.4.3. Advies van de Raad

In 7 van de 30 oordelen heeft de Raad zijn advies uitgebracht. Zoals in het vorige hoofdstuk al is benoemd, wordt dit advies opgesteld op grond van de belangen van het kind. Uit het jurisprudentie-onderzoek is gebleken dat het advies van de Raad niet in iedere situatie doorslaggevend is. In 2 van de 7 zaken heeft de rechter een ander oordeel gegeven dan wat de Raad heeft geadviseerd. In één van de zaken was de Raad van mening dat de kinderen de verhuizing aankonden en adviseerde hij het verzoek toe te wijzen. Het Hof heeft dit verzoek toch afgewezen.⁶⁴ In een andere zaak heeft de Raad aangegeven dat er actuele informatie over de hulpverlening ontbrak en dat het daarom lastig was in te schatten hoe het met de kinderen en diens ontwikkeling ging. De Raad heeft hier geadviseerd om het verzoek af te wijzen, omdat een verhuizing wel impact zou hebben op de kinderen nu zij grotendeels in de huidige woonplaats hebben gewoond. De rechtbank heeft dit ook gedaan.⁶⁵ In vier van de zaken was er wel sprake van overeenstemming tussen de Raad en de rechters. Bij alle vier de zaken is het verzoek afgewezen. In de overige zaak heeft de Raad aangegeven dat het eerder uitgebrachte advies niet meer bruikbaar was. Gelet op de omstandigheid dat de problematiek tussen de ouder ten tijde van het advies van de Raad nog niet zo heftig was, kon de Raad geen advies kunnen geven zonder nieuw onderzoek te doen.⁶⁶

⁶² Rechtbank Oost-Brabant, 8 augustus 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:4640

⁶³ Rechtbank Den Haag, 6 augustus 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8026

⁶⁴ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 4 juni 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:4743

⁶⁵ Rechtbank Overijssel, 10-07-2019, ECLI:NL:ROVE:2019:4519

⁶⁶ Rechtbank Zeeland - West-Brabant, 16 december 2019, ECLI:NL:RBZWB:2019:6035

§4.4. Ouderschapsplan

In ieder van de geanalyseerde oordelen is door de rechter aandacht besteed aan het ouderschapsplan. Het ouderschapsplan komt aan bod bij criterium 6 en 7. Zoals in §3.1. al is aangegeven, dient in het ouderschapsplan onder andere aandacht te worden besteed aan de verdeling van de zorgtaken en de omgangsregeling met de ouder waar het kind niet de hoofdverblijfplaats zal hebben.⁶⁷ Bij de toetsing aan de voornoemde criteria wordt dan ook verwezen naar het opgestelde ouderschapsplan.

⁶⁷ Art. 815 lid 3 sub a tot en met sub c Rv

In de voorgaande hoofdstukken zijn de deelvragen van dit onderzoek, middels wetsanalyse, literatuuronderzoek en jurisprudentieonderzoek, beantwoord. In dit laatste hoofdstuk is er op basis van de resultaten uit de vorige hoofdstukken een conclusie getrokken. Naar aanleiding van deze conclusie worden er aanbevelingen gedaan aan Laus & Koudstaal Advocaten en diens cliënten. In dit hoofdstuk gaat het om de volgende (centrale) vraag: *“Wat kan Laus & Koudstaal Advocaten haar cliënten adviseren omtrent het verzoek tot eenhoofdige toestemming tot verhuizing gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving, literatuuronderzoek en jurisprudentie-onderzoek?”*

§5.1. Conclusie

In deze paragraaf is de conclusie opgedeeld in de conclusie voor het theoriegedeelte van het onderzoek en de conclusie van het praktijkgedeelte van het onderzoek. Deze conclusies tezamen geven antwoord op de centrale vraag van dit onderzoek.

§5.1.1. Conclusie voor het theoriegedeelte

Op grond van art. 1:245 BW staat ieder kind tot zijn achttiende onder gezag. In beginsel wordt het gezag uitgeoefend door de ouders van het kind. Als dit niet mogelijk is, dan kan een ander dan de ouder het gezag uitoefenen. Het gezag brengt rechten en verplichtingen voor de gezaghebbende met zich mee. Deze worden in art. 1:247 BW benoemd. In art. 1:251 lid 1 BW staat bepaald dat gehuwde ouders het gezag over de minderjarige kinderen samen uitoefenen. Op grond van art. 1:251 lid 2 BW zal het gezag na de echtscheiding op dezelfde manier worden uitgeoefend. Gelet op de omstandigheden dat de ‘normale’ situatie veranderd en de band tussen de ouders enigszins verstoord kan zijn, is het mogelijk dat er geschillen tussen hen ontstaan met betrekking tot het gezag. Art. 1:253a lid 1 BW bepaalt dat de ouders zich bij een geschil omtrent het gezag kunnen wenden tot de rechter. Op grond van dit artikel kunnen ouders zich ook tot de rechter wenden om vervangende toestemming voor de verhuizing van de kinderen te verzoeken. In beginsel dient de rechter te oordelen in het belang van het kind. In de General Comment nr. 14 (en in §2.5. van dit onderzoek) is het belang van het kind uitgewerkt. Sinds 2008 is het belang van het kind niet meer het enige criterium dat wordt meegenomen in de beoordeling. Op 25 april 2008 heeft de Hoge Raad bepaald dat het belang van het kind erg belangrijk is, maar niet altijd doorslaggevend hoeft te zijn. Op grond van dit zogenoemde Zwitserse verhuisarrest is het mogelijk dat het belang van de verhuizende ouder of de achterblijvende ouder zwaarder weegt dan dat van het kind en de rechter om die reden een beslissing kan nemen waar het belang van het kind niet het meest naar voren komt.

Naar aanleiding van het Zwitserse verhuisarrest zijn er negen criteria opgesteld waaraan in de hedendaagse rechtspraak wordt getoetst bij verhuisgeschillen. Deze criteria zijn in §3.3. van het onderzoek uitgewerkt. Het gaat over de volgende criteria:

- de noodzaak om te verhuizen;
- de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
- de door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing voor de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
- de mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
- de rechten van de andere ouder en de minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
- de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
- de frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
- de leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
- de (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Tevens speelt het ouderschapsplan een grote rol in de beoordelingsprocedure. In art. 815 Rv is bepaald dat de ouders bij het indienen van een echtscheidingsverzoek een ouderschapsplan dienen aan te leveren. In dit ouderschapsplan dient onder andere vermeld te worden hoe de zorgtaken worden verdeeld tussen de ouders en welke omgangsregeling tussen het kind en de ouder, waar het kind geen hoofdverblijfplaats zal hebben, zal gelden. Deze zaken komen bij een aantal criteria ook aan bod.

Voorts kan het advies van de Raad worden gebruikt in de beoordelingsprocedure. Op grond van art. 810 lid 1 Rv kan de rechter, indien hij dit nodig acht, de Raad verzoeken om een advies uit te brengen. De Raad mag dit ook op eigen initiatief doen als hij acht dat het van belang is. Het belang van het kind staat in het advies centraal. Er wordt niet gekeken naar de belangen van de andere partijen.

§5.1.2. Conclusie van het praktijkgedeelte

In het jurisprudentieonderzoek zijn 30 oordelen geanalyseerd. De rechters hebben in 22 van deze oordelen het verzoek tot de vervangende toestemming voor verhuizing afgewezen. In de andere acht oordelen is het verzoek toegewezen. In het onderzoek is onderzocht welke criteria het meeste aan bod komen in de beoordelingsprocedure en welke invullingen de rechters geven aan de criteria. Uit het onderzoek is gebleken dat een aantal criteria meer worden gebruikt bij de beoordeling dan andere criteria. Het gaat hierbij om de volgende criteria:

1. De noodzaak voor de verhuizing
7. De frequentie van het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder
8. De leeftijd en mening van de minderjarige en mate waarin hij geworteld is in zijn omgeving

Er zijn verschillende noodzaken van de verhuizing, te weten: een emotionele noodzaak, een financiële noodzaak, een economische noodzaak, een medische noodzaak of een huisvestingsnoodzaak. Tevens kan het recht van de hoofdverzorgende ouder om een nieuw leven op te bouwen met zijn nieuwe partner als noodzaak worden beschouwd. De rechter dient bij dit criterium een afweging te maken tussen de noodzaak van de verhuizing van de verhuizende ouder en het belang van de achterblijvende ouder om betrokken te zijn bij de verzorging en opvoeding van het kind, regelmatig contact te hebben met hem en hem in zijn directe omgeving te zien opgroeien. Naast de noodzaak van de verhuizing, is de frequentie van het contact tussen de achterblijvende ouder en het kind een veelvoorkomend criterium bij de beoordeling. Bij de toetsing hieraan wordt gebruik gemaakt van de omgangsregeling, die in het ouderschapsplan is vastgesteld. Als er sprake is van co-ouderschap, is de achterblijvende ouder veel meer betrokken in het leven van het kind. De verhuizing is in dat geval veel ingrijpender voor het kind en de achterblijvende ouder dan wanneer er sprake is van een regeling waarbij de achterblijvende ouder het kind om de week een weekend ziet. Ook speelt de leeftijd van het kind, diens mening en mate waarin het kind geworteld is in zijn omgeving een belangrijke rol bij de beoordeling. Uit het onderzoek is gebleken dat de mening van het kind een belangrijke rol speelt bij de beoordeling, maar dat deze niet doorslaggevend hoeft te zijn. Een kind is geworteld in zijn omgeving als hij al zijn hele leven in dezelfde omgeving woont, daar op school zit en betrokken is bij andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld sport. Een verhuizing is in dat geval veel ingrijpender voor een kind dan wanneer het kind meerdere keren is verhuisd of nog erg jong is. Indien er sprake is van een situatie waar de kinderen kwetsbaar zijn, kan de rechter de Raad verzoeken om een advies uit te brengen in belang van het kind. Uit het onderzoek is gebleken dat de rechter niet in iedere zaak het advies van de Raad opvolgt.

Naast de voornoemde criteria, zijn er nog een aantal criteria die belangrijk zijn bij de beoordeling. Hierbij kan gedacht worden aan de aangeboden compensatie door de verhuizende ouder, de financiële situatie van de verhuizende ouder in verband met de extra reiskosten door de verhuizing, de voorbereiding voorafgaande aan de verhuizing en de onderlinge communicatie tussen de ouders.

§5.2. Aanbevelingen

Naar aanleiding van de conclusie worden in deze paragraaf de aanbevelingen gegeven. Het doel van het onderzoek is inzichtelijk maken welke feiten en omstandigheden bij een aantal, in 2019 en 2020 uitgesproken, oordelen doorslaggevend waren voor de toe- of afwijzing van een verzoek tot de vervangende toestemming voor de verhuizing van minderjarige kinderen. Dit doel wordt bij het geven van de aanbevelingen gewaarborgd.

Gelet op de resultaten van het onderzoek, worden de volgende aanbevelingen gedaan aan de advocaten van Laus & Koudstaal Advocaten:

- **Maak gebruik van de checklist**

De eerste aanbeveling op basis van het onderzoek is om gebruik te maken van de checklist⁶⁸ bij een potentiële nieuwe verhuiszaak. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat de rechters de standaard criteria in acht nemen bij de beoordeling van een verzoek. In de checklist wordt aandacht besteed aan ieder van deze criteria. Tevens zijn er extra vragen toegevoegd aan de checklist. Deze vragen hebben betrekking op andere specifieke resultaten van het jurisprudentieonderzoek die niet als standaard criteria zijn opgenomen. Door de cliënten voorafgaand de checklist in te laten vullen of dit tijdens het gesprek samen te doen, wordt duidelijk hoe groot de kans op een geslaagd beroep op de vervangende toestemming voor de verhuizing van de kinderen is. Voorts kunnen cliënten op grond van de checklist zelf vooraf kijken aan welke criteria zij nog extra aandacht dienen te besteden om de kans op een geslaagd verzoek zo groot mogelijk te laten zijn.

- **Op de hoogte blijven van recente jurisprudentie en eventuele wijzigingen**

De tweede aanbeveling is het bijhouden van een jurisprudentie-overzicht. Zoals in hoofdstuk 1 van dit onderzoek al is aangegeven, is het voor mr. H. Koudstaal en haar collega's van belang om op de hoogte te blijven van recente wijzigingen binnen hun praktijk. Door eens per jaar een jurisprudentie-overzicht op te stellen met oordelen dat afgelopen jaar, kan de opdrachtgever op de hoogte van eventuele recente wijzigingen in de jurisprudentie omtrent dit onderwerp. Tevens kan de opdrachtgever bij de beoordeling van huidige zaken verwijzen naar recente oordelen van andere rechtbanken en gerechtshoven, waarbij een beslissing ten voordele van de huidige cliënt is genomen. Uiteraard wordt hierbij aanbeveelt om het reeds opgestelde jurisprudentie-overzicht⁶⁹ te gebruiken in huidige zaken.

⁶⁸ bijlage 5: Checklist voor cliënten

⁶⁹ bijlage 2: Uitwerkingen van het jurisprudentieonderzoek

Bronnenlijst

Literatuur

Bruning, Liefwaard & Vlaardingenbroek 2016

M. Bruning, T. Liefwaard & P. Vlaardingenbroek, *Jeugdrecht en jeugdhulp*, Amsterdam: Reed Business 2016.

Phillips 2016

C. Phillips, *Familierecht*, Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers 2016.

Verheugt 2018

J.W.P. Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Amsterdam: De Zuidas 2018.

Jurisprudentie

Rechtbanken

Rechtbank Rotterdam, 12 september 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:9225

Rechtbank Midden-Nederland, 3 april 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:1394

Rechtbank Den Haag, 16 mei 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:6418

Rechtbank Overijssel, 10 juli 2019, ECLI:NL:RBOVE:2019:4519

Rechtbank Oost-Brabant, 2 augustus 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:4539

Rechtbank Den Haag, 6 augustus 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8850

Rechtbank Den Haag, 6 augustus 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8026

Rechtbank Oost-Brabant 8 augustus 2019. ECLI:NL:RBOBR:2019:4640

Rechtbank Rotterdam, 13 september 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:8421

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 16 december 2019, ECLI:NL:RBZWB:2019:6035

Rechtbank Den Haag, 15 januari 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:223

Rechtbank Den Haag, 15 januari 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:224

Rechtbank Limburg, 20 januari 2020, ECLI:NL:RBLIM:2020:2163

Rechtbank Den Haag, 8 april 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:3438

Rechtbank Rotterdam, 9 april 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:3240

Rechtbank Den Haag, 6 maart 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:2844

Gerechtshoven

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 november 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9124

Gerechtshof Amsterdam, 21 mei 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2542

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 21 augustus 2007, ECLI:NL:GHSHE:2007:BB6006

Gerechtshof Amsterdam, 8 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:57
Gerechtshof Amsterdam, 22 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:177
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 5 februari 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:1050
Gerechtshof Den Haag, 27 maart 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:679
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 maart 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:2842
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 4 juni 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:4743
Gerechtshof Amsterdam, 2 juli 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:2624
Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 11 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2419
Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 25 juli 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:2821
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8523
Gerechtshof Amsterdam, 22 oktober 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3900
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 12 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:9752
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 november 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:10282
Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 16 januari 2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:123
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 20 februari 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:1525

Hoge Raad

Hoge Raad, 25 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BC5901

Rapporten

Dullaert 2014

M. Dullaert, *Vechtende ouders, het kind in de knel. Adviesrapport over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen*, Amsterdam: SWP 2014.

General Comment 2013

General Comment, *No. 14 UN Doc. CRC/C/GC/14*, United Nations 2013.

Rouvoet 2018

A. Rouvoet, *Scheiden... En de kinderen dan?* Den Haag 2018

Tijdschriftartikelen

Christoph, EB 2015/3

T.C.P. Christoph, 'Vervangende toestemming voor verhuizing?' *Tijdschrift voor scheidingsrecht* 2015/3, Afl. 1.

Heida, EB 2017/68

A. Heida, 'Echtscheiding en vechtscheiding', *Tijdschrift voor scheidingsrecht* 2017/78, Afl.9.

Elektronische bronnen**Cbs.nl**

'Scheiden; belangrijke redenen, geslacht, 2008-2013', CBS, [cbs.nl](https://www.cbs.nl)

HetRechtenstudentje.nl

'*ECLI:NL:HR:2008:BC5901 (Zwitserse scheiding)*' Het Rechtenstudentje 2019, hetrechtstudentje.nl

Omnibus.nl

Vervangende toestemming bij verhuizing' Omnibus 2018, omnibus.nl

Kinderbescherming.nl

'*Hoe verloopt een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming?*' Raad voor de Kinderbescherming, www.kinderbescherming.nl

Rijksoverheid.nl

'*Hoe krijg ik als duomoeder het ouderschap over het kind van mijn partner?*' Rijksoverheid, rijksoverheid.nl

Rijksoverheid.nl

'*Welke rechten en plichten gelden er bij ouderlijk gezag?*' Rijksoverheid, rijksoverheid.nl

Bijlage 1: Jurisprudentie-overzicht

	Instantie	Datum	ECLI-nummer
1	Rechtbank Midden-Nederland	03-04-2019	ECLI:NL:RBMNE:2019:1394
2	Rechtbank Den Haag	16-05-2019	ECLI:NL:RBDHA:2019:6418
3	Rechtbank Overijssel	10-07-2019	ECLI:NL:RBOVE:2019:4519
4	Rechtbank Oost-Brabant	02-08-2019	ECLI:NL:RBOBR:2019:4539
5	Rechtbank Den Haag	06-08-2019	ECLI:NL:RBDHA:2019:8850
6	Rechtbank Den Haag	06-08-2019	ECLI:NL:RBDHA:2019:8026
7	Rechtbank Oost-Brabant	08-08-2019	ECLI:NL:RBOBR:2019:4640
8	Rechtbank Rotterdam	13-09-2019	ECLI:NL:RBROT:2019:8421
9	Rechtbank Zeeland-West-Brabant	16-12-2019	ECLI:NL:RBZWB:2019:6035
10	Rechtbank Den Haag	15-01-2020	ECLI:NL:RBDHA:2020:223
11	Rechtbank Den Haag	15-01-2020	ECLI:NL:RBDHA:2020:224
12	Rechtbank Limburg	20-01-2020	ECLI:NL:RBLIM:2020:2163
13	Rechtbank Den Haag	08-04-2020	ECLI:NL:RBDHA:2020:3438
14	Rechtbank Rotterdam	09-04-2020	ECLI:NL:RBROT:2020:3240
15	Rechtbank Den Haag	06-03-2020	ECLI:NL:RBDHA:2020:2844
16	Gerechtshof Amsterdam	08-01-2019	ECLI:NL:GHAMS:2019:57
17	Gerechtshof Amsterdam	22-01-2019	ECLI:NL:GHAMS:2019:177
18	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	05-02-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:1050
19	Gerechtshof Den Haag	27-03-2019	ECLI:NL:GHDHA:2019:679
20	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	28-03-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:2842
21	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	04-06-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:4743
22	Gerechtshof Amsterdam	02-07-2019	ECLI:NL:GHAMS:2019:2624
23	Gerechtshof 's-Hertogenbosch	11-07-2019	ECLI:NL:GHSHE:2019:2419
24	Gerechtshof 's-Hertogenbosch	25-07-2019	ECLI:NL:GHSHE:2019:2821
25	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	15-10-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:8523
26	Gerechtshof Amsterdam	22-10-2019	ECLI:NL:GHAMS:2019:3900
27	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	12-11-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:9752
28	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	28-11-2019	ECLI:NL:GHARL:2019:10282
29	Gerechtshof 's-Hertogenbosch	16-01-2020	ECLI:NL:GHSHE:2020:123
30	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	20-02-2020	ECLI:NL:GHARL:2020:1525

1. ECLI:NL:RBMNE:2019:1394

Afgewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen Het is niet gebleken dat vrouw geen woning of werk heeft kunnen vinden in de huidige woonplaats. Man heeft aangetoond dat er in de huidige woonplaats wel degelijk werk is te vinden binnen het werkgebied van de vrouw. Tevens is de reisafstand van het werk van de vrouw naar haar huis in combinatie geen aanleiding om te spreken over noodzaak. Voorts kan ook de reden dat de familie van de vrouw in de eventuele nieuwe woonplaats woont, niet als noodzakelijk worden beschouwd. Om die reden is het onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de verhuizing noodzakelijk zou zijn.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Vrouw heeft voorgesteld dat zij de kinderen bij vader zal halen en brengen, dat de kinderen gedurende de feestdagen en vakanties meer tijd bij de man te laten doorbrengen, dat de kinderen iedere dag met de man te laten (video)bellen en dat de man op vrije (doordeweekse) dagen tijd mag doorbrengen met de kinderen in de nieuwe woonplaats. Deze geboden compensatie is (grotendeels) niet uitvoerbaar gelet op het werkrooster van de man.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving De rechtbank acht het in het algemeen in het belang van kinderen dat hun ouders na scheiding dicht bij elkaar wonen omdat het dan voor kinderen het makkelijkst is met beide ouders een goede band te hebben. De eerder door de rechtbank vastgestelde zorgregeling komt aan dit belang tegemoet. Door te verhuizen naar de nieuwe woonplaats heeft de vrouw zonder dat daarvoor een noodzaak bestond in één keer een streep door deze zorgregeling gehaald en dat is niet in het belang van de minderjarigen.
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Op grond van de zorgregeling tussen man en kinderen heeft de man het recht om de kinderen van vrijdag tot zondag bij zich te hebben, indien hij geen nachtdienst heeft op vrijdag. Als hij dat wel heeft, verblijven de kinderen van zaterdag 12:00 uur tot

zondagmiddag bij hem. Verder heeft de man het recht om, indien hij doordeweekse dagen ochtenddiensten heeft, de kinderen steeds na de laatste ochtenddienst uit de opvang te halen en de volgende dag naar school te brengen. Door verhuizing is de vastgestelde zorgregeling niet meer uitvoerbaar wat betreft de doordeweekse dagen. Ook de mogelijkheden voor de man om bij de school van de minderjarigen en hun overige activiteiten aanwezig te zijn, zijn door de verhuizing flink ingeperkt. Het maakt hierbij niet uit dat de man toen de vrouw met de minderjarigen nog in de vorige woonplaats woonde slechts een keer per maand doordeweeks contact met de minderjarigen had en niet betrokken was bij school of de andere activiteiten van de minderjarigen.

- **Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing**

Op grond van de zorgregeling tussen man en kinderen heeft de man het recht om de kinderen van vrijdagmiddag uit school tot zondag 18:00 uur bij zich te hebben, indien hij geen nachtdienst heeft op vrijdag. Als hij dat wel heeft, verblijven de kinderen van zaterdag 12:00 uur tot zondag 18:00 uur bij hem. Verder heeft de man het recht om, indien hij doordeweekse dagen ochtenddiensten heeft, de kinderen steeds na de laatste ochtenddienst uit de opvang te halen en de volgende dag naar school te brengen. Door verhuizing is de vastgestelde zorgregeling niet meer uitvoerbaar wat betreft de doordeweekse dagen.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Het wordt in het algemeen belang van de kinderen geacht dat hun ouders na een scheiding dichtbij elkaar wonen, omdat het dan voor kinderen het makkelijkst is om met beide ouders een goede band te hebben. Door de verhuizing kan de vastgestelde zorgregeling tussen vader en kinderen niet meer uitgeoefend worden. Om die reden wordt het voornoemde algemeen belang van de kinderen niet behartigd door de verhuizing.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

2. ECLI:NL:RBDHA:2019:6418

Afgewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen Vrouw heeft aangegeven dat ze graag naar de beoogde woonplaats wil verhuizen om in een grotere woning te wonen in een plaats die dichterbij haar werk is. Door dichterbij te wonen, heeft zij de tijd, die zij nu kwijt is aan reizen, over om met de kinderen te spenderen. Hoewel de rechtbank dit als een te respecteren belang beschouwt, is er geen sprake van een noodzaak van de zijde van de moeder om naar beoogde woonplaats te verhuizen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Het is duidelijk dat de verstandhouding tussen de ouders niet goed is. Dit is in het verleden, mede gelet op de onderlinge strijd en onrust tussen ouders in het verleden. Tevens speelt de nieuwe partner van de vrouw hier ook een rol in. Vrouw heeft aangegeven dat ze veel controle en bemoeienis ervaart vanuit man, omdat hij maar tien minuten bij haar en de kinderen vandaan woont. De rechtbank is zich ervan bewust dat een grotere afstand tussen de ouders mogelijk zou bijdragen aan het creëren van meer rust, maar acht het belang van de kinderen bij een veilige en stabiele woonomgeving groter dan het belang voor verhuizing. De rechtbank heeft hierbij de opmerking van de man meegenomen dat hij niet in de straat van vrouw komt of zal komen.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De kinderen zijn om de week een weekend van zaterdag 12:00 uur tot zondag 19:00 uur bij de man. Hier wordt verder geen aandacht aan besteed.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Rechtbank is van mening dat moeder te weinig aandacht besteed aan het feit dat de verhuizing van de kinderen gepaard zou gaan met een wijziging van hun sociale

leefomgeving bestaande uit hun buitenschoolse activiteiten, woonomgeving, vrienden en vriendinnen. Hoewel de moeder heeft aangegeven dat zij de kinderen voorlopig naar hun huidige school wil laten gaan, is het nog niet zeker of dit in de praktijk ook haalbaar is. Ook als dit wel haalbaar zou zijn, wordt het afspreken met vrienden en het blijven uitoefenen van sportactiviteiten lastiger na de verhuizing. De verhuizing draagt daarom niet mee aan een stabiele leefomgeving van de kinderen, die zij op dit moment juist nodig hebben. Om deze reden heeft de rechtbank dit verzoek afgewezen.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

3. ECLI:NL:RBOVE:2019:4519

Toegewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen X
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid De rechtbank oordeelt dat de vrouw voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat zij over een woonruimte beschikt voor haar en de kinderen in de beoogde woonplaats. Verder oordeelt de rechtbank dat de vrouw zich voldoende heeft verdiept in een goede middelbare school en een basisschool voor haar kinderen in de beoogde woonplaats.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Onderlinge communicatie tussen de ouders is erg slecht. Er is eerder een veiligheidsplan opgesteld waarin bepaald is dat de ouders alleen per e-mail contact mogen hebben. Rechtbank heeft bepaald dat het plan momenteel geen aanpassingen behoeft. De rechtbank geeft wel duidelijk aan dat hoewel de ouders hard hebben gewerkt aan de communicatie en daarin enigszins progressie hebben geboekt, de kinderen nog wel belast worden met de echtscheidingsproblematiek en dat zij daardoor kwetsbaar zijn. Om die reden moet er in de nieuwe woonplaats ook passende hulpverlening georganiseerd door de vrouw.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg In de zorgregeling is vastgesteld dat de kinderen eens in de veertien dagen een weekend van vrijdag 17:00 uur tot zondag 20:00 uur bij de man verblijven. Voorafgaand aan dat weekend, verblijven de kinderen op donderdag van 16:30 uur tot 20:00 uur bij de man. Als de kinderen het weekend niet bij de man verblijven, dan zullen ze op vrijdag van 13:45 uur tot 20:00 uur bij de man zijn. De rechtbank is van oordeel dat de omgang tussen vader en kinderen na de verhuizing in beginsel niets of niet veel hoeft te veranderen. De rechtbank verwacht van moeder dat zij ervoor zorgt dat kinderen ook na verhuizing (eens in de veertien dagen) op een doordeweekse avond naar de vader kunnen blijven gaan. Voor het oudste kind verandert er nog minder, omdat hij momenteel weinig contact heeft met de man. Gelet op zijn leeftijd kan hij zelf aangegeven wanneer en hoe vaak hij omgang wil met de man. De rechtbank laat zich niet specifiek uit over bijvoorbeeld de rol van de man bij (school)activiteiten.

- **Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing**

In de zorgregeling is vastgesteld dat de twee jongste kinderen eens in de veertien dagen een weekend van vrijdag 17:00 uur tot zondag 20:00 uur bij de man verblijven. Voorafgaand aan dat weekend, verblijven deze kinderen op donderdag van 16:30 uur tot 20:00 uur bij de man. Als de kinderen het weekend niet bij de man verblijven, dan zullen ze op vrijdag van 13:45 uur tot 20:00 uur bij de man zijn. De rechtbank is van oordeel dat de omgang tussen vader en kinderen na de verhuizing in beginsel niets of niet veel hoeft te veranderen. De rechtbank verwacht van moeder dat zij ervoor zorgt dat kinderen ook na verhuizing (eens in de veertien dagen) op een doordeweekse avond naar de vader kunnen blijven gaan. Voor het oudste kind verandert er nog minder, omdat hij momenteel weinig contact heeft met de man. Gelet op zijn leeftijd kan hij zelf aangegeven wanneer en hoe vaak hij omgang wil met de man.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

De Raad heeft aangegeven dat er actuele informatie over de hulpverlening ontbrak en dat het daarom lastig was in te schatten hoe het met de kinderen en diens ontwikkeling ging. De Raad heeft geadviseerd om het verzoek af te wijzen, omdat een verhuizing wel impact zou hebben op de kinderen nu zij grotendeels in de huidige woonplaats hebben gewoond. Echter, de rechtbank heeft geoordeeld dat het in het belang van de kinderen is dat hun moeder zich prettig voelt haar woonomgeving en dat de kinderen bij de vrouw hun hoofdverblijfplaats houden. Om die reden wijst de rechtbank het verzoek toe. Hierbij weegt het ook zwaar dat de twee oudste kinderen bij de kinderrechter hebben aangegeven dat zij niet zoveel band voelen met hun huidige woonplaats en dat zij graag naar de beoogde woonplaats willen verhuizen.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Gelet op de gebrachte financiële situatie van beide ouders, dienen de kosten door vrouw te worden gedragen. Zij is degene die wil verhuizen. Hierbij verwacht de rechtbank ook dat de vrouw degene is die de kinderen naar de man zal brengen en bij hem op zal halen.

4. ECLI:NL:RBOBR:2019:4539

Afgewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen De voorzieningenrechter stelt voorop dat de vrouw in beginsel het recht heeft om haar persoonlijke omstandigheden te wijzigen en zich te vestigen waar zij wil met een eventuele nieuwe partner. Deze omstandigheid is niet genoeg voor een verhuizing van het kind. Echter, de vrouw heeft haar kans op een woning in de nieuwe woonplaats verspeeld. Daarom is er geen sprake meer van een noodzaak. De vrouw heeft de eerdere noodzaak zelf verspeeld en dat is haar eigen verantwoordelijkheid.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid De vrouw heeft de verhuizing niet goed doordacht en voorbereid. Zij heeft zich nooit uitgelaten over een verhuizing tegen de man. Zij heeft zelfs kort daarvoor aangegeven dat het kind in de huidige woonplaats moest blijven wonen.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Vrouw heeft zich niet uitgelaten over de compensatie door de verhuizing.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie De ouders communiceren en overleggen slecht met elkaar.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Ondanks dat de man niet aannemelijk heeft gemaakt dat het kind zich in de nieuwe omgeving niet zou kunnen aanpassen, oordeelt de rechter dat het in zijn algemeenheid van belang is voor kinderen om in hun vertrouwde omgeving te blijven. Dat het kind zich niet verzet tegen de verhuizing wil niet zeggen dat het in zijn belang is. De vrouw heeft onvoldoende aangetoond waarom het wel in zijn belang zou zijn.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen Er kan worden gesproken van een emotionele noodzaak van zowel de kinderen als de moeder. Rechtbank heeft geoordeeld dat de vrouw overbelast is. Dit komt doordat zij, samen met de kinderen, constant aan het schipperen is tussen de huidige woonplaats en de nieuwe woonplaats. Zij heeft deze situatie uiteraard zelf gecreëerd. Toch is de rechtbank van mening dat de kinderen hier op langere termijn de dupe van zullen zijn. Om die reden vindt de rechter het in het belang van de kinderen dat de situatie bij de moeder thuis wordt ontlast. Gelet op de standvastigheid van de moeder in haar weigering om terug te keren naar huidige/oude woonplaats, zal voor een herstel van de situatie, zoals door de vader verzocht, een dwangsom nodig zijn. De rechtbank verwacht dat dit zal leiden tot nieuwe procedures, hetgeen spanning en stress zal veroorzaken bij de kinderen. Ook verwacht de rechtbank dat de kinderen vanuit hun loyaliteit naar de moeder dan nog meer afstand zullen nemen van de vader, welke relatie al kwetsbaar is.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Een informant van Jeugdbescherming heeft aangegeven dat de vader zich niet kan verplaatsen in de kinderen en niet in kan zien dat zijn gedrag onderdeel is van de problematiek. De moeder is zodanig overbelast dat zij niet kan overzien wat in het belang van de kinderen is. Om die reden kunnen de ouders op dit moment, en al een aantal jaar, totaal niet met elkaar communiceren.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Kinderen hebben aangegeven bij de rechtbank dat er veel ruzie is tussen het oudste kind, de vader en de nieuwe echtgenote van de vader. Om die reden gaan zij met tegenzin naar hun vader toe. Voorts hebben zij aangegeven moe te zijn van alle ruzies tussen de ouders en dat zij nooit weten waar ze aan toe zijn. Ook hebben zij aangegeven dat zij niet bij hun vader en zijn nieuwe echtgenote willen gaan wonen, ook niet als dat van de rechtbank moet.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

• Noodzaak om te verhuizen Rechtbank oordeelt dat er onvoldoende is onderbouwd dat er sprake is van noodzaak om te verhuizen. De rechtbank vindt het voorstelbaar dat de kinderen Suriname missen, omdat zij daar vandaan komen en omdat zij hun grootouders missen. Echter, er is niet gebleken dat de zorgen rondom de kinderen met een verhuizing naar Suriname zijn opgelost. Verder hebben de kinderen in Nederland hulpverlening, het is niet bewezen dat dit in Suriname beter zal zijn. Voorts heeft de moeder in Nederland een baan en een woning. Het is onvoldoende bewezen dat de moeder de woning op korte termijn dient te verlaten, gezien haar vader de woning aan haar beschikbaar heeft gesteld en zij hier ook ná de opzegging van de huurovereenkomst nog zal verblijven. In Suriname heeft de moeder geen eigen woning waar zij met de kinderen kan verblijven. Ze zullen verblijven bij de ouders van de moeder. Daarnaast is de werksituatie van moeder in Suriname nog onduidelijk. Om deze reden kan niet worden bepaald dat de financiële situatie in Suriname beter zal zijn.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Aangeboden alternatief door moeder om kinderen in de vakanties heen en weer te laten reizen tussen Suriname en Nederland wordt niet reëel geacht door de rechtbank. Gezien de financiële situatie van beide ouders en het feit dat de man ook in de vakanties zal moeten werken, zal het geboden alternatief niet gelijk zijn aan de huidige zorgregeling waarbij de kinderen om de week een weekend bij de man zijn. De rechtbank acht dit niet in het belang van de kinderen. De tekening die door één van de kinderen is gemaakt, waaruit blijkt dat hij zijn vader op dit moment al mist, speelt hierbij ook een rol.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

In de huidige zorgregeling is vastgesteld dat de kinderen om de week een weekend bij de vader zijn. Door de verhuizing zal dit veel minder worden dan het momenteel is. Dit is niet in het belang van de kinderen.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Dit criterium wordt, met uitzondering van de tekening van één van de minderjarige, niet verder uitgewerkt. De tekening heeft wel een rol gespeeld in het oordeel van de rechtbank.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Vrouw heeft aangeboden om de vliegtickets voor de kinderen van Suriname naar Nederland en vice versa te betalen om te zorgen dat kinderen en vader elkaar blijven zien tijdens de vakanties. De rechtbank oordeelt dat dit aangeboden alternatief niet reëel is. De kinderen steeds heen en weer laten reizen tussen Suriname en Nederland zal lastig zijn vanwege de financiële situatie van de ouders. De man zit in het schuldsaneringstraject en is niet in staat deze kosten te vergoeden. Tevens kan hij in verband met zijn werk niet altijd vrij nemen in de vakanties voor de kinderen.

7. ECLI:NL:RBOBR:2019:4640

Afgewezen verzoek

- **Noodzaak om te verhuizen**

(Emotioneel belang) Rechtbank vindt de noodzaak om te verhuizen onvoldoende onderbouwd. De vrouw heeft aangegeven dat zij door de verhuizing dichterbij haar familie zal zijn, maar zij heeft hierbij niet aangegeven dat alleen haar zus in de beoogde woonplaats woont. Bovendien heeft zij niet gesteld dat zij door de verhuizing ook daadwerkelijk haar familie vaker zal zien. Voorts is de vrouw het afgelopen jaar al meer dan 50 keer tussen Nederland en beoogde land gereisd, waardoor nu mag worden aangenomen dat zij haar familie nu ook al met enige regelmaat ziet.

(Economische noodzaak) Rechtbank ziet niet genoeg economische noodzaak om te verhuizen, omdat de carrière van de vrouw in dit land al goed loopt, ondanks zij haar carrière wil verrijken. Tevens heeft zij in Nederland twee succesvolle ondernemingen die zij zal behouden. Nu de vrouw zelf ook geeft dat zij een succesvolle carrière heeft, ziet de rechtbank geen economische noodzaak om te verhuizen.

(Relationele noodzaak) De vrouw is enkele maanden geleden getrouwd en wil daarom graag naar haar echtgenoot verhuizen. Nu de vrouw slechts heeft gesteld dat de echtgenoot door zijn hoge functie bij het ministerie van economische zaken niet kan verhuizen, vindt de rechtbank dit onvoldoende aangetoond dat de verhuizing noodzakelijk is voor haar en het kind en dat het nieuwe gezinsleven niet kan worden vormgegeven in Nederland.

- **Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid**

Vrouw heeft er goed aan gedaan om een woning te huren in het beoogde land en te kijken naar een school voor de zoon, maar de rechtbank vindt er alsnog sprake is van te weinig voorbereiding. Dit komt omdat de zoon zijn stiefbroertjes nog nooit heeft ontmoet. De omstandigheid dat de kinderen eens in de twee weken een weekend bij haar en de nieuwe partner zullen verblijven, maakt het oordeel niet anders. In die weekenden zullen de kinderen namelijk wel deel uitmaken van het nieuwe gezin. Verder heeft het kind de beoogde school nog nooit in het echt bezocht. De rechtbank stelt het aannemelijk dat het kind de school tenminste van tevoren heeft bezocht. Dit is ook gebruikelijk bij overgang naar een andere school in Nederland. Voorts is gebleken dat er geen sprake is van één school, maar van twee. Op basis van het niveau van het kind zal worden bepaald naar welke school hij zal gaan. Dit creëert onduidelijkheid. Gelet op voornoemde omstandigheden, oordeelt de rechtbank dat de verhuizing niet voldoende is voorbereid en doordacht.

- **De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren**

Vrouw heeft geen concreet aanbod gedaan om de verhuizing voor kind en de achterblijvende ouder te verzachten. Uit de spiegelovereenkomst die eerder is opgesteld door de ouders, blijkt dat de vrouw niet bereid is om kosten voor de uitvoering van de zorgregeling (reiskosten) voor haar rekening te nemen. Hoewel zij in beginsel heeft gesteld dat zij vaak reist tussen beoogde land en Nederland en het kind dan mee kan nemen, waarmee zij leek te stellen dat zij dan ook de kosten hiervoor zou dragen, blijkt uit de overeenkomst juist dat zij wil dat de reiskosten voor het kind worden gedeeld. De rechtbank is van oordeel dat nu het haar keuze is om te verhuizen, zij ook de financiële gevolgen daarvan volledig of grotendeels voor haar rekening moet nemen. Nu zij hier niet bereid toe is gebleken, is de rechtbank van mening dat zij niet voldoende bereid is om de gevolgen van verhuizing voor man (en indirect kind) te compenseren.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie De onderlinge communicatie tussen partijen is slecht. Er is gebleken dat partijen voornamelijk communiceren via het versturen van berichten. Vrouw heeft aangegeven dat de man haar vaak blokkeert en dat zij dan niet kunnen communiceren. Man geeft aan dat tijdelijk te doen na de bedreigingen van de vrouw jegens de man. Rechtbank acht dat het, zeker bij een internationale verhuizing waar meer afstemming wordt gevergd om het contact tussen het kind en de achterblijvende ouder zo goed mogelijk te laten verlopen, het belangrijk is dat er sprake is van goede communicatie.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Rechtbank acht het in belang dat het kind in Nederland is geboren en opgegroeid. Het kind was ten tijde van de beoordeling 12 jaar oud. Hij is dus enigszins geworteld in Nederland. Hij ging tot voor kort naar voetbal en heeft ook al een middelbare school op het oog waar hij na de zomervakantie heen kan gaan. Voor heeft de kinderrechter haangegeven dat het kind niet hetzelfde beeld heeft gegeven als wat moeder beweert. Kind heeft namelijk aangegeven dat hij wil dat zijn ouders bepalen wat het beste voor hem is. Nu ouders daar samen niet aan uit komen, dient de rechtbank een beslissing te nemen.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing

Hoewel zij in beginsel heeft gesteld dat zij vaak reist tussen beoogde land en Nederland en het kind dan mee kan nemen, waarmee zij leek te stellen dat zij dan ook de kosten hiervoor zou dragen, blijkt uit de overeenkomst juist dat zij wil dat de reiskosten voor het kind worden gedeeld. De rechtbank is van oordeel dat nu het haar keuze is om te verhuizen, zij ook de financiële gevolgen daarvan volledig of grotendeels voor haar rekening moet nemen.

• Noodzaak om te verhuizen Een verhuizing naar beoogde woonplaats zal naar verwachting de ontstane impasse kunnen doorbreken en beide ouders de mogelijkheid bieden om de zorgverdeling opnieuw vorm te geven op een wijze die recht doet aan de belangen van de kinderen om met hun beide ouders een goede band te hebben.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Moeder heeft zich voldoende voorbereid met betrekking tot een nieuwe school van kinderen, een nieuwe baan en een nieuwe woning in beoogde plaats. Kinderen voelen zich vertrouwd met de nieuwe partner van de vrouw en de nieuwe omgeving. Ze hebben al kennis gemaakt op de nieuwe school en de nieuwe sportclubs.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Huidige zorgregeling zorgt voor onrust bij de kinderen. Dat is niet in hun belang.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Uit de gesprekken die de rechtbank met de kinderen heeft gevoerd, is gebleken dat zij zich beiden vertrouwd voelen in de beoogde woonplaats. Tevens hebben zij aangegeven dat ze zich vertrouwd voelen met de nieuwe partner van de moeder en zijn kinderen, dat ze al kennis hebben gemaakt op hun nieuwe scholen en sportclubs in beoogde woonplaats en dat zij zich erop verheugen om te verhuizen naar beoogde woonplaats. Ook blijkt uit de gesprekken dat zij niet begrijpen waarom de vader ‘zo moeilijk doet’ en dat zij ervan uit gaan dat er in feite niets meer in de weg staat aan de verhuizing, die in hun beleving in de dagen volgend op het gesprek als vaststaand zal plaatsvinden. Zij lijken daarbij de

consequenties voor het verminderde persoonlijk contact met hun vader in zijn woonplaats voor lief te nemen.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw geeft aan dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen, omdat er sprake is van een erg moeizame situatie met betrekking tot de kinderen en omdat één van de kinderen problematisch gedrag vertoont. De vrouw wil een nieuwe start maken met de kinderen in een nieuwe plaats in de buurt van haar nieuwe partner, haar familie en haar andere sociale contacten. Voor de rechtbank staat niet vast dat gelet op de problematiek van dit gezin, als de vrouw meer in haar kracht komt te staan in de beoogde woonplaats door de sociale contacten die zij daar heeft, dit ook de kinderen in voldoende mate ten goede komt. De rechtbank oordeelt dat er geen sprake is van noodzaak voor de verhuizing.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid De rechtbank oordeelt dat er weliswaar een plan van aanpak is gemaakt, maar waar al reden is om te verhuizen omdat het welbevinden van de vrouw groter wordt, komt onvoldoende tot uiting dat ook het welbevinden van de kinderen, gezien hun moeite met het maken van nieuwe contacten, daarmee gediend is en het hele plan goed doordacht is gelet op de problematiek die op dit moment aan de orde is.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Er is onderling veel strijd tussen partijen. Dit brengt problematisch gedrag van de kinderen met zich mee.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Op dit moment ziet de man de kinderen ook op maandagmiddag. Door de verhuizing zou dit deel van de omgangsregeling onder druk komen te staan. Dit wordt niet in het belang van de kinderen geacht.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Gelet op de huidige problematiek rondom de kinderen is het de vraag of de verhuizing op dit moment wel in het belang van de kinderen is. Aangezien deze problematiek ten tijde van het advies van de Raad nog niet zo heftig was, kan deze vraag nu niet zonder nieuw onderzoek worden beantwoord. Voorts acht de rechtbank dat het nu van groot belang voor de kinderen is dat er duidelijkheid komt over de verhuizing. Het wijzigen van woonplaats, school en het hebben van minder contact met de man worden hier niet als voordelig gezien voor de kinderen.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

• Noodzaak om te verhuizen De wensen van vrouw en haar nieuwe partner om te verhuizen naar een betaalbare woonboerderij in een rustige, groene omgeving en daarbij de mogelijkheid te hebben voor de vrouw om zich fulltime op het moederschap te richten, vindt de rechtbank begrijpelijke en te respecteren wensen. Toch zijn deze wensen niet noodzakelijk. Ook in huidige woonplaats wordt het mogelijk geacht om een woning te vinden met een eigen slaapkamer voor alle gezinsleden. De belangen van de man en het kind wegen in dit geval zwaarder dan die van de vrouw.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Volgens vrouw zal de man bij de voorgestelde zorgregeling meer ‘qualitytime’ hebben met het kind. In de huidige zorgregeling heeft man volgens de vrouw doordeweeks alleen kort in de avonden, waarmee hij dus feitelijk al een ‘weekendvader’ is. De rechtbank heeft aangegeven de visie van de moeder hierin niet te volgen. Hij zorgt zeven van de veertien dagen voor het kind en brengt haar dan ook naar school. Door de verhuizing zou de huidige regeling niet meer mogelijk zijn. De door de man voorgestelde nieuwe zorgregeling compenseert dit verlies niet. Door deze zorgregeling zullen de mogelijkheden van de man om in de door hem gewenste mate betrokken te zijn bij het dagelijkse leven van het kind sterk worden beperkt. De man haalt en brengt het kind nu regelmatig van en naar school en dat zou in de nieuwe situatie (praktisch) komen te vervallen. Daarbij komt dat bij een verhuizing de rol van de grootouders vaderszijde ook wordt aangetast, terwijl zij al enige tijd iedere donderdagmiddag op het kind passen.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Ouders hebben onderling goed contact. Hier wordt verder niet inhoudelijk op ingegaan door de rechtbank.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving In principe is bij gezamenlijk gezag het uitgangspunt dat de ouders gelijkwaardig met de zorgtaken worden belast. Door de verhuizing is dit uitgangspunt niet meer uitvoerbaar. De rechtbank weegt hier ook mee dat wanneer het kind ouder wordt, de kans bestaat dat zij zich meer zal willen focussen op haar vrienden en buitenschoolse activiteiten en in die situatie niet meer drie weekenden in de maand bij de man wil doorbrengen. De

mogelijkheden voor een wat flexibeler regeling waarbij regelmatig contact bestaat met de de man is lastig realiseren bij een zo grote reisafstand. Wanneer de ouders dichterbij elkaar wonen zou het kind op doordeweekse avonden en in het weekend even bij haar vader kunnen langsgaan waardoor er wekelijks contact blijft bestaan. Dit zal niet mogelijk zijn als het kind in beoogde woonplaats woont en haar vader in de huidige woonplaats.
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg In principe is bij gezamenlijk gezag het uitgangspunt dat de ouders gelijkwaardig met de zorgtaken worden belast. Op dit moment is het kind zeven nachten in de veertien dagen bij haar vader. De vader is dus ook op doordeweekse dagen betrokken in het leven van het kind. In de huidige zorgregeling heeft man volgens de vrouw doordeweeks alleen kort in de avonden, waarmee hij dus feitelijk al een ‘weekendvader’ is. De rechtbank heeft aangegeven de visie van de moeder hierin niet te volgen. De rechtbank vindt dat de vader wel degelijk op doordeweekse dagen betrokken is in het leven van de minderjarige. Hij zorgt zeven van de veertien dagen voor het kind en brengt haar dan ook naar school. Hierdoor is hij betrokken in het dagelijks leven van het kind.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Op dit moment speelt de man een grote rol in het (dagelijks) leven van het kind. De verhuizing zal ertoe leiden dat de rol van de man in het leven van het kind erg wordt beperkt, dat hij geen deel meer uitmaakt van het dagelijkse leven van het kind en dat (ook gelet op de jonge leeftijd van het kind) de contacten tussen de man en het kind op de lange termijn kunnen/zullen verminderen. Dit is niet wenselijk voor zowel het kind als de vader.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Vrouw stelt dat het kind nu vier jaar oud is en zich daarom makkelijk kan aanpassen aan een nieuwe omgeving. Met de raad is de rechtbank bovendien van oordeel dat het op structurele basis (drie vrijdagen en drie zondagen in de maand) afleggen van een reisafstand van twee uur (zonder files) zeer belastend is voor [minderjarige] en de tijd die zij bij de vader kan doorbrengen bekort. De vader voert terecht aan dat op vrijdagmiddag de kans op files groot is en dat te verwachten is dat hij dan pas tegen de avond met [minderjarige] in [woonplaats Y] zal zijn, terwijl hij haar op zondag op tijd in de middag zal moeten wegbrengen om omdat [minderjarige] de volgende dag weer naar school gaat.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen De rechtbank stelt voorop dat de vrouw, als hoofdverzorger, het recht heeft om met haar nieuwe partner een nieuw leven op te bouwen. Toch acht de rechtbank de noodzaak om te verhuizen door de vrouw onvoldoende onderbouwd. De rechtbank oordeelt dat hoewel de reistijd tussen huidige woonplaats en onderneming van de nieuwe partner groter is dan die tussen beoogde woonplaats en de onderneming van haar nieuwe partner, deze reistijd niet zodanig groot is dat daarmee noodzakelijk is dat moeder ook met het kind naar beoogde woonplaats dient te verhuizen. Voorts acht de rechtbank het sociale isolement, de reeds aangeschafte woning in de beoogde woonplaats en de omstandigheid dat de meeste sociale contacten van moeder in beoogde woonplaats wonen niet als noodzakelijk gezien voor de verhuizing. Het belang van het kind en de man weegt hier zwaarder.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Rechtbank acht de door de vrouw aangeboden compensatie onvoldoende om het verlies aan contact tussen het kind en de man te compenseren. Het aanbod van de vrouw biedt geen compensatie voor de doordeweekse dagen, waardoor de man (zoals op heden) niet meer betrokken kan zijn in de dagelijkse routine en de doordeweekse (sport)activiteiten. Bij het aanbod worden de mogelijkheden voor de man om doordeweeks betrokken te blijven in het leven van het kind sterk beperkt. Voorts acht de rechtbank dat het kind, die volgend jaar naar de middelbare school gaat, bij verhuizing haar eigen leven op korte termijn zal gaan creëren in de beoogde woonplaats. De kans is groot dat het kind hierdoor haar interesse in het leven in de huidige woonplaats zal verliezen en dat het belastend voor haar wordt om ieder weekend naar haar vader in huidige woonplaats te gaan. Dit kan tot gevolg hebben dat het kind niet meer ieder weekend bij haar vader wil spenderen, waardoor het contact nog meer wordt beperkt.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving De man heeft recht om betrokken te zijn bij de verzorging en opvoeding van het kind en op regelmatig contact met haar en haar in zijn directe omgeving te zien. Dit zal door de verhuizing minder worden dan het momenteel is.

• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De man speelt een grote en actieve rol in het leven van het kind. Hij is betrokken in de dagelijkse routine van het kind en de sport- en schoolactiviteiten. Door de verhuizing zal hij niet meer op de door hem gewenste mate betrokken kunnen zijn in het leven van het kind op school en bij de hockey.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Op grond van de zorgregeling is het kind op dit moment de ene week van zaterdag 12.00 uur tot dinsdag naar school bij de man en de andere week van zaterdag 12.00 uur tot dinsdag 18.00 uur. De man ziet het kind daarom zowel doordeweeks als in het weekend. De man speelt dus ook een belangrijke rol in het doordeweekse leven van het kind.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Gelet op de leeftijd van het kind acht de rechtbank dat het kind op korte termijn steeds zelfstandiger zal gaan worden. Zij zal volgend jaar naar de middelbare school gaan. Het kind zal na een verhuizing haar leven zelf gaan vormgeven in de beoogde woonplaats, waar zij nieuwe vrienden/klasgenoten en (sport)activiteiten zal krijgen. Naarmate de tijd verstrijkt bestaat het reële risico dat de interesse van het kind in het ‘oude’ leven in huidige woonplaats vermindert en zij het gezien haar eigen sociale activiteiten belastend gaat vinden om twee van de drie weekenden in de huidige woonplaats te zijn. Dit zal het gevolg hebben dat de rol van de vader op dat moment nog aanzienlijker wordt ingeperkt.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen X
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft geen concreet voorstel gedaan om de beperking van het contact tussen de man en het kind na de verhuizing te compenseren. Zij geeft aan dat zij van mening is dat het halen en brengen van het kind na de verhuizing afgewisseld zal worden. De rechtbank stelt dat de tijd die het kind hierdoor moet doorbrengen met de man in de auto ten koste gaat van het samenzijn van hen in de vertrouwde omgeving en woning van de man. Dit is niet in belang van het kind.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Er is gebleken dat partijen voldoende in staat zijn om met elkaar te communiceren. De Raad heeft wel zijn zorgen uitgesproken over de gevolgen voor het kind die de strijd over de verhuizing met zich mee brengt. De raad is bang dat het kind op een gegeven moment de spanningen tussen haar ouders zal mee krijgen en hier last van zal gaan ondervinden. Om die reden wordt het in belang van het kind geacht dat de strijd wordt gestaakt.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving De rechtbank acht dat het belang van het kind is gelegen in haar recht op gelijkwaardige opvoeding en verzorging door haar ouders.
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Momenteel is de man betrokken in het doordeweekse leven van het kind, doordat zij één dag in de week doordeweeks bij hem is. De man is hierdoor ook wekelijks betrokken bij de school van het kind. Als de verhuizing wordt toegewezen, dan zou deze doordeweekse betrokkenheid door de afstand tussen huidige woonplaats en de beoogde woonplaats niet meer uitvoerbaar kunnen zijn. De man kan hierdoor niet meer betrokken zijn bij de school van het kind en ook niet bij de sociale contacten van het kind (zoals hobby's, sport of vrienden) Dit is nadelig voor de relatie tussen de man en het kind.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Gelet op de huidige zorgregeling is het kind één dag doordeweeks bij de man en daarnaast eens in de veertien dagen een weekend. Door de verhuizing zullen de wekelijkse contacten

tussen het kind en de vader niet meer uitvoerbaar zijn. De man kan hierdoor veel minder betrokken zijn in het leven van het kind. Ook wordt verwacht dat naar mate het kind ouder wordt, zij sociale contacten zal opbouwen in de beoogde woonplaats. Deze sociale contacten zullen ook in de weekenden gaan plaatsvinden waardoor verwacht kan worden dat dit op de langere termijn zal zorgen voor een extra beperking van het contact met de man in de weekenden. Dit wordt niet wenselijk geacht voor het kind en de man.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

De rechtbank stelt dat het kind geworteld is in haar huidige omgeving en haar hele sociale leven zich daar afspeelt. Ze gaat daar naar school, heeft daar vrienden en heeft daar veel familieleden (waaronder haar zus en grootouders) om zich heen. Hoewel de raad heeft gesteld dat het kind jong en veerkrachtig genoeg is om een verhuizing en wisseling van school aan te kunnen, oordeelt de rechter dat de vrouw onvoldoende heeft stilgestaan bij de omstandigheid dat het kind door de verhuizing veel minder contact zal hebben met haar familie. De moeder heeft ook hier geen oplossing of compensatie voor geboden. De rechtbank ziet niet in waarom het beter voor haar zou zijn om haar naar een plek te laten verhuizen waar zij geen verdere familie of vrienden heeft, in plaats van haar in de buurt van haar familie te laten wonen.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

De vrouw heeft aangegeven dat zij de extra (reis)kosten niet wil vergoeden voor de vader.

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw stelt dat het noodzakelijk is om te verhuizen naar de beoogde woonplaats, omdat zij daar met haar huidige partner en de kinderen wil gaan samenwonen. Vanwege de co-ouderschapsregeling over zijn dochters is de partner van de vrouw gebonden aan de beoogde woonplaats. Voorts stelt de vrouw dat zij inmiddels een groot sociaal netwerk heeft opgebouwd in de beoogde woonplaats en dat de kinderen op dit moment nog niet zijn geworteld in de huidige woonplaats en daar nog geen sociaal netwerk hebben opgebouwd. De vrouw stelt dat zij het belangrijk vindt dat de kinderen in het nieuwe gezin opgroeien. Door de huidige zorgregeling wordt haar contact met haar partner beperkt.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De rechtbank acht dat de vrouw de voorgestelde zorgregeling onvoldoende heeft proberen te compenseren.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Vanwege een andere aanvulling die de vrouw de laatste tijd aan het ouderschap geeft, verloopt de onderlinge communicatie tussen de partijen de laatste tijd erg moeizaam en is er weinig onderling vertrouwen.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Gelet op de zorgregeling is er voor één van de kinderen sprake van een co-ouderschapsregeling. De man oefent hier dus een actieve ouderschapsrol uit. Door de verhuizing en de grote afstand tussen de plaatsen zou deze actieve rol van de man op de doordeweekse dagen komen te vervallen. Voor het andere kind is er sprake van een regeling waarbij zij van vrijdag na school tot zondagmiddag bij de man verblijft. De ouderschapsrol van de man wordt hier door de verhuizing dus minder aangetast. De rechtbank ziet de verplichte wijziging van de zorgregeling voor het eerste kind een forse aantasting van de

betrokkenheid van de man in het leven van het kind. Vooral omdat de man de afgelopen jaren wel actief betrokken is geweest. Dit is niet van belang voor de man of het kind.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Het kind heeft zelf aangegeven dat zij de huidige situatie en zorgregeling graag wil behouden en dat zij niet van school wil wisselen. Ook het andere kind geeft aan voorkeur te geven aan de huidige zorgregeling.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

14. ECLI:NL:RBROT:2020:3240

Afgewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw heeft niet voldoende aangetoond dat er sprake is van een noodzaak voor de verhuizing. Zij heeft enkel aangegeven dat het haar wens is om in Utrecht te wonen. Dat de vrouw op dit moment in Utrecht verblijft bij haar ouders, maakt niet uit. Dit is een tijdelijke oplossing.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid De rechter oordeelt dat de verhuizing niet voldoende is doordacht en voorbereid. Hoewel de vrouw heeft geïnformeerd bij een school in Utrecht, is er in dit geval nog geen sprake van voorbereiding en doordachtheid. De school waar is geïnformeerd is namelijk in de buurt van het tijdelijke adres van de vrouw. Uit niets blijkt dat zij zich daar permanent wil vestigen. Tijdens de mondelinge behandeling heeft zij ook aangegeven in Rotterdam naar werk en een woning te zoeken.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving De rechtbank oordeelt dat de kinderen gebaat zij bij de continuering van hun school, sportactiviteiten en sociale omgeving met hun vriendjes en vriendinnetjes in huidige woonplaats.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw stelt dat de verhuizing in het belang van haarzelf en het kind noodzakelijk is. Een leefomgeving buiten huidige woonplaats sluit volgens de vrouw beter aan bij de behoeftes van het kind, met name gelet op de problematiek waarmee hij te maken heeft. Tevens is de vrouw al enige tijd werkzaam in de beoogde woonplaats. Door de afstand is zij veel tijd kwijt aan woon- werkverkeer. Volgens haar zal ze door de verhuizing meer tijd kunnen doorbrengen met het kind en hem meer te begeleiden. Bovendien wil de vrouw gaan samenwonen met haar nieuwe partner en haar huidige woning in de zou daarvoor te klein zijn. In de beoogde woonplaats zouden ze samen in een grotere woning kunnen gaan wonen. Ze stelt dat de woningmarkt in dit gebied veel gunstiger is dan in de huidige omgeving. De rechtbank oordeelt dat er onvoldoende is gebleken dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen. Het wordt begrijpelijk geacht dat de vrouw in een grotere woning wil wonen in een groene en rustigere omgeving, die ook nog eens dichterbij haar werk is en goedkoper is dan in de huidige woonplaats. Toch vormen deze zaken geen (dringende) noodzaak om te verhuizen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Vrouw geeft aan onderzoek te hebben gedaan naar een geschikte school voor het kind in de nieuwe woonplaats.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft aangeboden om de wijzigende zorgregeling te compenseren door het kind meer tijd te laten spenderen met de man tijdens de feestdagen en vakanties. Tevens is de vrouw bereid om de man tegemoet te komen in het halen en brengen van het kind.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Rechtbank oordeelt dat de communicatie tussen partijen over het algemeen goed loopt en dat het onderlinge vertrouwen groot is. Beiden lijken goed in staat om in hun denken en handelen het belang van het kind voorop te stellen
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De man is de afgelopen tien jaar erg betrokken geweest in het doordeweekse leven van het kind. Hij is betrokken bij de school en bij de doordeweekse (sport)activiteiten op de woensdagen. Door de verhuizing zal de man geen rol meer vervullen in het doordeweekse

leven van het kind en zal hij niet meer in direct contact staan met de school of de naschoolse activiteiten.
Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing De rechtbank oordeelt dat de man door de verhuizing na tien jaar co-ouderschap opeens ‘weekendvader’ zou worden. Door de verhuizing zou de actieve rol van de man in het leven van het kind dan ook ingrijpend veranderen voor beiden. Hij voert dan helemaal geen zorgtaken meer uit op doordeweekse dagen. De door de vrouw voorgestelde nieuwe zorgregeling compenseert dit verlies niet. Dit wordt niet in het belang geacht van de man of het kind. Voorts wordt geacht dat het leven van het kind op korte termijn zal veranderen. Naarmate hij ouder zal worden, is de kans groot dat hij zijn eigen sociale leven zal opbouwen in zijn eigen woonomgeving. Dit zal ook plaats gaan vinden in de weekenden. Hierdoor is het aannemelijk dat het kind de weekendregeling in de woonplaats van de man belastend zal worden voor het kind. De kans dat de man het kind dan ook minder in de weekenden zal gaan zien is aannemelijk.
Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving De rechtbank oordeelt dat het kind op dit moment de rust, regelmaat en structuur heeft die hij nodig heeft. Hierdoor voelt hij zich goed en gaat het beter op school. Uit een psychodiagnostisch onderzoek blijkt ook dat een verhuizing (in combinatie met andere bijkomstigheden) een grote aanslag kunnen zijn op het overzichtelijke en veilige leven van het kind. Voorts heeft het kind zelf ook aangegeven dat hij in de buurt van zijn vader wil blijven wonen.
(Extra) kosten van de omgang na verhuizing Vrouw wil man tegemoet komen door kind te halen en te brengen van de huidige woonplaats naar de beoogde woonplaats.

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw geeft aan dat er sprake is van een noodzaak voor de verhuizing, omdat haar huidige woning te klein is op twee kinderen in op te voeden. Zij geeft aan geen geschikt huis te kunnen in de huidige woonplaats binnen haar budget. In de beoogde woonplaats kan zij met dat budget wel een ruime gezinswoning aanschaffen. Verder stelt de vrouw dat het haar niet lukt op werk te vinden in de huidige woonplaats. In de beoogde woonplaats heeft zij een dag mogen meelopen bij een potentiële werkgever en zou zij als freelancer aan de slag kunnen als zij verhuist. Daarnaast zou zij bij haar moeder kunnen gaan werken in de beoogde woonplaats. Voorts geeft de vrouw aan dat haar familie in de beoogde woonplaats woont. Het Hof stelt de gestelde noodzaak voor de verhuizing als onvoldoende aannemelijk. De vrouw heeft niet aangetoond dat ze in de huidige woonplaats geen ruimere woning kan vinden. Voorts is niet gebleken dat de eventuele werkgever de vrouw een baan zal geven. De vrouw heeft ook niet aangetoond dat er geen soortgelijke banen zijn te vinden in haar huidige woonplaats. De noodzaak voor de verhuizing is onvoldoende aannemelijk gemaakt door de vrouw.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft een nieuwe zorgregeling voorgesteld waarbij de vermindering van het contact tussen de man en de kinderen kan worden gecompenseerd tijdens de extra omgangsmomenten gedurende studiedagen, feestdagen en vakantiedagen. Het Hof acht deze voorgestelde compensatie, gelet op de huidige zorgregeling, als een ongelijkwaardig alternatief.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De man is gelet op de ruime zorgregeling nauw betrokken in het (doordeweekse) leven van de kinderen. Door de verhuizing zal de zorgregeling niet meer uitvoerbaar zijn. De actieve rol in het dagelijks leven van de kinderen zal dan ook minder worden na de verhuizing. Dit is niet in het belang van de kinderen en van de man.

- **Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing**

De man is gelet op de ruime zorgregeling nauw betrokken in het (doordeweekse) leven van de kinderen. Door de verhuizing zal de zorgregeling niet meer uitvoerbaar zijn. De actieve rol in het dagelijks leven van de kinderen zal dan ook minder worden na de verhuizing. Dit is niet in het belang van de kinderen en van de man.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

X

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

17. ECLI:NL:GHAMS:2019:177
Toegewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw heeft geoordeeld dat er sprake was van een (financiële) noodzaak. Zij heeft aangegeven dat de man geen bijdrage levert in de kosten van de kinderen. Zij ontvangt zelf alleen een ziektebewijstkering. De kosten in de vorige woonplaats waren erg hoog. Zij was daardoor afhankelijk van familie en vrienden om rond te komen. Nu zijn haar kosten lager en heeft ze recht op huurtoeslag. De ouders van de moeder kunnen in verband met overlijden niet meer bijspringen. Het Hof oordeelt dat de vrouw voldoende heeft onderbouwd dat er sprake was van een noodzaak om te verhuizen. Sinds de verhuizing zijn haar kosten lager en is haar financiële situatie sinds de verhuizing aanzienlijk ruimer. Tevens is het Hof van oordeel dat de vrouw op korte termijn geen andere en goedkopere woning zou krijgen in de oorspronkelijke woonplaats.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Het hof is van oordeel dat de vrouw de verhuizing en de schoolkeuze voor de kinderen voldoende zorgvuldig heeft voorbereid en doordacht. Zij heeft contacten gelegd met de school en de hulpverlening. In het licht van de betwisting daarvan door de vrouw heeft de man zijn stelling dat de woning van de vrouw in de huidige woonplaats niet geschikt zou zijn voor de kinderen, onvoldoende onderbouwd.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Het hof merkt daarbij op dat het van belang blijft dat de ouders zich inspannen om hun communicatie te verbeteren, zodat de kinderen niet worden belast met spanningen en meningsverschillen tussen de ouders.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Sinds de verhuizing is de man niet langer in staat om de school van de kinderen te bezoeken en kan hij niet meer betrokken zijn bij sportactiviteiten van de kinderen. Deze omstandigheden zijn naar het oordeel van het Hof niet doorslaggevend. Het Hof neemt hierbij in aanmerking dat, zoals ter zitting ook met partijen is besproken, de man momenteel over een woning beschikt. Dat betekent dat de ouders in overleg kunnen toewerken naar een uitbreiding van de zorgregeling naar een weekend in de veertien dagen.

- **Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing**

Gelet op het feit dat de man lange tijd geen vaste woning had, is de zorgregeling tussen hem en de kinderen erg beperkt (één zaterdag in de vier weken). Dit was ook na de verhuizing nog uitvoerbaar. De man heeft aannemelijk gemaakt dat hij kort voor de zitting in hoger beroep een woning heeft toegewezen gekregen. Anders dan de man betoogt brengt dit naar het oordeel van het hof echter niet zonder meer mee dat daarmee van rechtswege de door partijen destijds bij het ouderschapsplan overeengekomen zorgregeling zou gelden. Er is veel tijd verstreken sinds de periode van de echtscheiding toen de ouders het ouderschapsplan zijn overeengekomen. De kinderen hebben inmiddels al lange tijd een beperkte zorgregeling met de man. Daarnaast zijn de kinderen onder toezicht gesteld en is hulpverlening betrokken, onder meer bij het vormgeven van de omgang. De situatie is derhalve anders dan toen.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

De verhuizing naar de huidige woonplaats is een ingrijpende verandering in het leven van de kinderen geweest. Beide ouders hebben ter zitting in hoger beroep verklaard dat het momenteel goed gaat met de kinderen in hun nieuwe woonplaats, ook op school. Het contact tussen de man en de kinderen is (nog steeds) goed. Voorts is gebleken dat de hulpverlening in het kader van de ondertoezichtstelling kan worden overgedragen aan een andere instantie in de omgeving van de nieuwe woonplaats. Met de raad acht het hof het voor de kinderen belangrijk dat er rust komt en dat er een einde komt aan de onzekerheid over hun woonplaats. Terugverhuizen naar de vorige woonplaats zal opnieuw belastend voor hen zijn. Dit wordt dan ook niet in het belang van de kinderen geacht.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

De vrouw heeft daarbij aangegeven bereid te zijn de kinderen merendeels te halen en te brengen daarbij de kosten voor haar rekening te nemen.

• Noodzaak om te verhuizen Het Hof stelt dat de vrouw niet voldoende heeft aangetoond dat er sprake is van een noodzaak. Er is niet gebleken dat de vrouw haar kansen op betaald werk of haar financiële situatie in het algemeen zal verbeteren. De vrouw heeft de rechtbank aangegeven dat zij in de nieuwe woonplaats makkelijker aan werk zou komen. Echter, het Hof heeft vastgesteld dat de vrouw tot op heden nog geen werk heeft gevonden. Voorts is vastgesteld dat de vrouw inmiddels al drie keer verhuisd is in de nieuwe woonplaats en geen vast woning kan vinden. Er is dus geen sprake van een stabiele woon- en werksituatie. Dit wordt niet in belang van het kind geacht. Tevens is de noodzaak van de verhuizing, zoals de rechtbank heeft geoordeeld, niet meer aannemelijk.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Het voornoemde feit dat de vrouw enige tijd na de verhuizing nog geen stabiele woon- en werksituatie heeft kunnen bereiken, laat blijken dat de verhuizing niet genoeg is doordacht en voorbereid.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Er is sprake van een slechte onderlinge communicatie tussen de ouders. Zij blijken onvoldoende in staat om onderling overleg te voeren over zaken met betrekking tot het kind. Indien er sprake zou zijn geweest van een open en soepele communicatie tussen de ouders, dan zou er wellicht in onderling overleg nog tussentijds contact kunnen plaatsvinden. Vanwege de slechte communicatie bestaan hiervoor in dit geval geen mogelijkheden.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Door de nieuwe zorgregeling is vader doordeweeks niet meer betrokken bij het kind. Hij is hierdoor ook minder betrokken bij de doordeweekse (schoolse) activiteiten van het kind.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing De verhuizing heeft ingrijpende gevolgen gehad voor de zorg en de frequentie van het contact tussen vader en het kind. Door de verhuizing was de zorgregeling van vader op

woensdagmiddag niet meer uitvoerbaar. Daardoor is hij minder betrokken geweest in het doordeweekse leven van het kind.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Het Hof stelt de het terugverhuizen van de huidige woonplaats naar de oude woonplaats het meest in belang is van het kind. In de oude woonplaats had het kind haar sociale setting. Het kind is nog niet zo zeer gehecht aan de nieuwe woonplaats of aan de familie en vrienden van moederskant. Voorts zal het kind door de verhuizing weer dichterbij haar zusjes aan wonen. Het zou dan ook geen probleem zijn voor het kind om terug te verhuizen naar de oude woonplaats. Het belang van het kind brengt niet mee dat zij in de huidige woonplaats moet blijven. Ook de bijkomstigheid dat het kind weer van school moet wisselen acht het Hof niet problematisch nu zij pas sinds augustus op school in de nieuwe woonplaats zit.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Moeder maakt extra kosten doordat zij heen en weer moet reizen om de omgang tussen kind en de man te waarborgen. Dit is ongunstig gezien de instabiele werksituatie.

• Noodzaak om te verhuizen Het Hof stelt dat er noodzaak is om te verhuizen. De vrouw is zeer ongelukkig in huidige woonplaats. Sinds haar relatie met de man is verbroken, heeft zij het gevoel geen regie meer over haar leven te hebben. De opvoeding en verzorging van de minderjarige houdt haar op de been. De bestreden beschikking van de rechtbank heeft echter een enorme impact gehad. Zij kampt met een burn-out en zit in een reïntegratietraject van haar werk. In het kader daarvan werkt zij twee dagen per week twee uren bij een filiaal van de bank waar zij werkzaam is. Vanuit dat traject zou zij in twee plaatsen in de buurt van de beoogde woonplaats weer volledig aan het werk kunnen. Bij de bankfilialen aldaar zijn vacatures en zij kan daar parttime werken. In haar voormalige werkomgeving in de huidige voelde zij zich vanwege agressie en geweldsdelicten niet veilig. Ook buiten haar werk is de moeder angstig voor agressie. Privé heeft zij ook hulp gezocht. In beoogde woonplaats kan de vrouw terugvallen op haar moeder en daar heeft zij tevens de mogelijkheden om de minderjarige de landelijke en rustige omgeving te bieden die zij en de vader altijd in het belang van de minderjarige hebben geacht. Het hof acht het aannemelijk dat het vanwege haar psychische toestand voor de vrouw steeds moeilijker is geworden zich te richten op een terugkeer naar (de omgeving van) vorige woonplaats. In het belang van het kind is het belangrijk dat deze de eerste levensjaren bij moeder is, omdat het dan volledig afhankelijk van haar is. Gezien de huidige situatie van de moeder is het ook van belang van het kind dat moeder zich weer beter gaat voelen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Kind is vanwege haar leeftijd volledig afhankelijk van haar moeder. Het is dan ook in het belang van het kind dat het bij de vrouw blijft. Tevens acht het Hof het van belang voor het kind dat de moeder zich weer goed gaat voelen. Dit speelt een grote rol in de toewijzing aan het verzoek.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

- **Noodzaak om te verhuizen**

Vrouw heeft gesteld dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen. Zij geeft aan haar functie bij haar werkgever komt te vervallen, waardoor zij een andere baan moet zoeken. In de omgeving van de beoogde woonplaats zijn de kansen op een baan groter dan in haar huidige omgeving. Het Hof oordeelt dat de functie van de vrouw op een gegeven moment zal komen te vervallen. Er is nog niet bekend wanneer dit zal zijn en welke gevolgen dit voor de moeder zal hebben. Op dit moment is er alleen een schriftelijke aankondiging dat de baan komt te vervallen. De vrouw komt dus niet op korte termijn zonder baan te zitten. Voorts is er niet gebleken dat er geen nieuwe baan in haar huidige omgeving aanwezig is. Er blijkt alleen dat er meer banen in de beoogde woonplaats zijn te vinden. Tevens spreekt vrouw over noodzaak om te verhuizen, omdat dit een schoolwijziging van de kinderen met zich mee zou brengen. Zij wil dat de kinderen sowieso naar een andere school gaan, omdat de huidige school door de onderwijsinspectie als zeer zwak is beoordeeld. Het Hof oordeelt hier dat er ook geen noodzaak is om te verhuizen. Verder neemt het Hof in zijn oordeel mee dat de partijen het niet eens zijn over dat de prestaties van de kinderen aanleiding zijn om op korte termijn van school te veranderen. Tot slot voert vrouw aan dat er sprake is van noodzaak gelet op haar psychische gesteldheid. Zij geeft aan zich in een uitzichtloze situatie te vinden, omdat zij geen nieuw leven kan opbouwen met haar nieuwe partner. De nieuwe partner zou niet kunnen verhuizen vanwege zijn werk en co-ouderschapsregeling over zijn kinderen uit een eerdere relatie. Het Hof oordeelt dat de mentale toestand niet een dusdanige invloed heeft op de kinderen dat zij er hinder aan zullen ondervinden. Een verhuizing heeft meer negatieve invloed op de kinderen. Er is in dit geval dus geen sprake van noodzaak om te verhuizen.

- **Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid**

X

- **De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren**

De vrouw heeft als compensatie aangeboden om de kinderen een groter deel van de vakanties en feestdagen bij de man te laten zijn. Op deze manier zullen ze dan meer tijd met man doorbrengen. Toch oordeelt het Hof dit niet genoeg te compenseren met de omstandigheid dat de man door de verhuizing geen rol meer kan spelen in het dagelijkse, doordeweekse leven van de kinderen. De man zal minder contact met school hebben en zijn betrokkenheid als trainer bij de voetbal op de maandagavond zal komen te vervallen.

Doordat de voetbalwedstrijden op de zaterdag naar een steeds later moment zullen verschuiven naarmate de kinderen ouder worden, zal het contact tussen de kinderen en de man steeds verder onder druk komen te staan.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Door verhuizing kan de man geen rol meer spelen in het doordeweekse leven van de kinderen. De man zal minder contact met school hebben en zijn betrokkenheid als trainer bij de voetbal op de maandagavond zal komen te vervallen. Doordat de voetbalwedstrijden op de zaterdag naar een steeds later moment zullen verschuiven naarmate de kinderen ouder worden, zal het contact tussen de kinderen en de man steeds verder onder druk komen te staan. Dit is niet van belang voor de man en de kinderen.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing De partijen hebben een zorgregeling opgesteld waarbij de kinderen bij de man verblijven op de ene week van zaterdag 10.00 uur tot maandagochtend aanvang school en de andere week van maandag na school tot dinsdagochtend aanvang school. Verder blijven zijn gedurende de zomervakantie twee aaneengesloten weken bij de man en een deel van de overige vakanties, feestdagen en bijzondere dagen. Door de verhuizing is de doordeweekse zorgregeling niet meer mogelijk, waardoor de frequentie van contact erg wordt beperkt.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving De vrouw geeft aan dat het oudste kind graag wil verhuizen. Dit heeft hij ook verteld aan onafhankelijke derden. Het Hof hecht hier niet dezelfde waarde aan als de vrouw. Het Hof acht het niet aannemelijk dat het kind, gezien zijn leeftijd, de gevolgen van een verhuizing naar een andere plaats geheel kan overzien.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

21. ECLI:NL:GHARL:2019:4743

Toegewezen verzoek

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw heeft aangegeven dat er sprake zou zijn van noodzaak voor verhuizing. Zij heeft voldoende onderbouwd dat zij in de huidige woonplaats niet in een geschikte woning woont vanwege de fysieke beperkingen van één van de kinderen. Dit blijkt uit een urgentieverklaring van de gemeente en een medische verklaring van een arts. Tevens is uit een medische verklaring van de kinderrevalidatiearts bekend gemaakt dat het kind beperkt is in traplopen. De vrouw heeft daarentegen niet voldoende onderbouwd dat er noodzaak is om buiten de woonplaats te gaan wonen. Er is niet gebleken dat er onvoldoende aanbod was van een geschikte woning voor het kind. De man heeft in (onbestreden) gesteld dat er op dat moment in ieder geval 37 geschikte woningen beschikbaar waren. Er is dan ook geen noodzaak voor verhuizing naar een andere plaats. Dit weegt niet op tegen alle positieve punten van de verhuizing.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Vrouw heeft de verhuizing onvoldoende doordacht en voorbereid. Dit weegt niet op tegen alle positieve punten van de verhuizing.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren Vrouw heeft aangeboden om de extra (reis)kosten die door de verhuizing zijn ontstaan, te vergoeden. Verder is hier geen sprake van. De partijen wonen nog redelijk bij elkaar in de buurt.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie De communicatie tussen de partijen is de afgelopen periode verbeterd. Verder zijn beide partijen nog actief betrokken in het bemiddelingstraject om de communicatie nog beter te laten verlopen.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Het hof oordeelt dat de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg hetzelfde zijn gebleven als in de zorgregeling wordt vermeld. Deze zijn dus gewaarborgd.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing

Het Hof acht dat de frequentie van het contact tussen de man en de kinderen niet meer minder is geworden door de verhuizing. Dit komt omdat de partijen op een relatief korte afstand van slechts 7 kilometer van elkaar wonen. Het is daarom de vraag of de vrouw wel dichterbij de man zou komen te wonen als ze opnieuw naar de vorige woonplaats zou verhuizen.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Als de overdracht van de kinderen van moeder naar vader niet op school is, dan zorgt de vrouw voor het halen en brengen zodat de man geen extra (reis)kosten hoeft te maken.

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw heeft gesteld dat er sprake is van noodzaak voor het verhuizen. Zij geeft aan dat zij geen woonruimte heeft kunnen vinden die groot genoeg is voor haar samengestelde gezin met haar nieuwe partner in de huidige woonplaats. Ze heeft met haar huidige partner een grote woning gehuurd in de beoogde woonplaats, zodat de kinderen van partner ook bij hen kunnen wonen. Het Hof acht dat de partijen veel moeite hebben gedaan om na de echtscheiding in de buurt van elkaar te blijven wonen. Er dient dan ook sprake te zijn van een duidelijke noodzaak voor de verhuizing. Voorts geeft het Hof aan dat de door de vrouw aangedragen onderbouwing voor de noodzaak niet overtuigend genoeg is. Het stelt het niet (of onvoldoende) aangetoond dat het samengestelde gezin van de vrouw en haar nieuwe partner niet in de huidige woning zouden kunnen leven. Verder is gebleken dat wanneer de kinderen van de huidige partner van de vrouw -eens per veertien dagen een weekend- bij hen verblijven in de woonplaats van de partner, het oudste kind van de vrouw en het oudste kind van de partner zonder problemen op één slaapkamer slapen. Het Hof ziet niet in waarom dit in de huidige woonplaats niet zou kunnen. Ook zijn zowel de vrouw als de partner niet gebonden aan een specifieke plaats gelet op hun werklevens. De banen van beiden zijn niet plaatsgebonden. Er is hier geen sprake van noodzaak om te verhuizen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft aangeboden om de kinderen op woensdagmiddag naar de man te brengen en hen meer vakantiedagen bij de man te laten doorbrengen.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De man is momenteel ook betrokken bij de doordeweekse routine van de kinderen. Door de verhuizing zal dat niet meer haalbaar zijn. Hij verwacht dat de omgang tussen hem en de kinderen en de mogelijke uitbreiding daarvan zal worden bemoeilijkt door de afstand. Het Hof acht dat het in belang van de kinderen is om op een korte afstand van de man te mogen blijven wonen, zodat hun contact niet belast hoeft te worden door autoreizen in een

filegevoelige regio. In de huidige situatie kunnen de kinderen ook als zij wat ouder worden, gemakkelijk even bij de man langskomen. Ook kan de man aanwezig zijn of hen brengen naar sportactiviteiten en andere gebruikelijk evenementen op hun school.

- **Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing**

In de zorgregeling is vastgesteld dat de kinderen een weekend per twee weken van donderdag 18.00 uur tot maandag naar school bij de man zijn, alsmede op de ATV-dagen van de man tot 19.00 uur en een regeling van de vakanties en feestdagen. Deze regeling zal door de verhuizing moeten wijzigen naar een weekendregeling. Dit acht het Hof niet in belang van de kinderen.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

De vrouw heeft aangegeven dat de kinderen al zeer vaak in de beoogde woonplaats komen waardoor zij daar een netwerk hebben opgebouwd. Ook kunnen zij het erg goed vinden met de nieuwe partner van vrouw en met zijn kinderen. Tevens heeft de huidige school van de kinderen aangegeven dat zij het aankunnen om naar een nieuwe school te gaan. Zij zijn sinds de echtscheiding namelijk al twee keer verhuisd en van school gewisseld. Dit verliep beide keren goed. De Raad heeft geadviseerd om de vervangende toestemming voor de verhuizing en de inschrijving op de basisschool te verlenen. De kinderen zijn erg consistent in hun verhaal dat zij graag naar de beoogde woonplaats willen verhuizen. Ook is de Raad van mening dat de kinderen nog een schoolwisseling aankunnen. Vanuit hun perspectief is de verhuizing dan ook mogelijk.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Vrouw heeft aangegeven dat zij bereid is de kinderen woensdagmiddag naar de man te brengen. Man geeft aan dat hij de kinderen altijd haalt en brengt, ook wanneer zij in beoogde woonplaats zijn. Hij acht dit aanbod niet aannemelijk. Het hof gaat hier niet op in.

• Noodzaak om te verhuizen X
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft aangeboden om de man tegemoet te komen in de zorgregeling door deze te wijzigen naar een contactregeling waarbij de kinderen in de even weken van vrijdag 16:00 uur tot maandagochtend op school bij de man zijn, eveneens als iedere woensdag vanuit school tot donderdagochtend aanvang school. De vakanties en feestdagen zouden middels een schema worden geregeld. Door deze regeling kan de man de kinderen wekelijks blijven zien en de kinderen de helft van de weekenden en vakanties bij de man zullen doorbrengen.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Er zijn veel spanningen tussen de ouders. Er zijn al enkele confrontaties geweest tussen partijen waar de kinderen getuigen van zijn geweest. Het is niet goed voor de kinderen om deze spanningen mee te krijgen. Als partijen in dezelfde woonplaats woonachtig blijven, wordt de kans vergroot dat er met enige regelmaat onverwachte ontmoetingen kunnen plaatsvinden tussen partijen, diens partners en/of de familie van de man. Dit zal mogelijk nieuwe spanningen met zich meebrengen voor de moeder en ook voor de kinderen. Dit is niet in het belang voor de kinderen.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Op basis van de voorgestelde zorgregeling van de vrouw kan de man betrokken blijven in het doordeweekse leven van de kinderen, blijft hij betrokken bij de school van de kinderen en kunnen de kinderen ook bij de man sportactiviteiten ondernemen.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Het Hof is van oordeel dat de afstand tussen de woonplaats van de man en de beoogde woonplaats van de vrouw niet zodanig groot is dat het beletsel zal vormen voor de vader om zijn rol als ouder actief te vervullen. Tevens is de vrouw bereid om de man tegemoet te komen zodat hij de kinderen wekelijks kan blijven zien en betrokken kan blijven in de mate waarin hij nu betrokken is.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Gelet op de leeftijd van de kinderen oordeelt het Hof dat het niet aannemelijk is dat de kinderen nauwelijks zijn geworteld in hun huidige woonplaats. Voorts wordt geacht dat de kinderen zich snel en makkelijk zullen aanpassen in een nieuwe omgeving en een nieuwe school, omdat zij nog vrij jong zijn.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw moet de kans krijgen om een nieuw leven op te bouwen met haar nieuwe partner in de beoogde woonplaats.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid De vrouw heeft verklaard ook de familie van vaderszijde te zullen blijven bezoeken. En dat zij het kind naar de man zal halen en brengen. Ze heeft haar eigen huis in beoogde woonplaats gevonden, alsmede een nieuwe school voor het kind. Ook heeft het kind een goede band met haar nieuwe partner. Het hof constateert dat de vrouw veel stappen heeft gezet om de mogelijke negatieve gevolgen zo goed mogelijk weg te nemen en dat de verhuizing in zoverre voldoende is doordacht. Nu de verhuizing niet afdoet aan de omgangsmogelijkheden van de vader (en aan het contact met zijn familie), moet de vrouw de kans krijgen om haar leven verder vorm te geven met haar nieuwe partner in de beoogde woonplaats.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren De vrouw heeft verklaard ook de familie van vaderszijde te zullen blijven bezoeken. En dat zij het kind naar de man zal halen en brengen, zodat de gevolgen zoveel mogelijk worden gecompenseerd. Het hof acht dit voldoende.
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Ondanks dat de vrouw het kind heeft gebracht en gehaald, de kosten voor haar rekening heeft genomen en bereid is om dit te blijven doen, is er iets voorgevallen waardoor de omgang is stopgezet. De exacte oorzaak hiervan is onduidelijk gebleven, maar wel duidelijk is dat die oorzaak binnen de invloedsfeer van de vader ligt. Bovendien is de persoonlijke problematiek van de vader aan de orde gesteld door de instantie die de omgang begeleidde.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving

De omstandigheid dat de familie van vaderskant nog in oude woonplaats woont, staat de verhuizing niet in d weg. De moeder verklaard ook de familie van vaderszijde te zullen blijven bezoeken. Verder heeft zij onweersproken gesteld dat halfzusje weliswaar nu (nog twee jaar) bij het kind op school zit, maar dat zij elkaar eigenlijk niet zien vanwege verschillende lestijden. Buiten school hebben zij ook geen contact.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

De vrouw is bereid de extra kosten voor haar rekening te nemen door te halen en brengen.

• Noodzaak om te verhuizen Het Hof stelt dat er -naast de wens van de vrouw om een nieuw leven te beginnen met haar nieuwe partner- geen sprake is van noodzaak om te verhuizen. De omstandigheid dat de vrouw bij haar nieuwe werkgever aan de slag kan. Er is niet bewezen dat zij niet aan de slag kan bij een werkgever in de huidige woonplaats. Voorts leidt het co-ouderschap van de nieuwe partner van de vrouw tot een noodzaak voor de verhuizing. Er is gebleken dat de vrouw en haar partner hun relatie zodanig vormgeven dat de partner regelmatig doordeweeks en in het weekend bij de vrouw is in de huidige woonplaats. De vrouw (en de kinderen) gaan weekend vaak naar haar partner. Zo is er alsnog sprake van veel omgang tussen hen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Het Hof acht het belang van de kinderen om op hun huidige school te blijven en hun contact met huidige vriendjes en vriendinnetjes in de huidige omgeving te blijven voortzetten. Dit belang weegt zwaarder dan het belang van de vrouw om een nieuw leven op te bouwen met haar partner, ondanks dat het Hof dit belang ook respecteert.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

- **Noodzaak om te verhuizen**

De vrouw stelt dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen. Ze stelt dat zij onmogelijk een woning kan vinden in Nederland. Ze staat sinds 2017 ingeschreven en heeft in 2018 een urgentieverklaring gekregen, die in 2019 is verlengd. Ook de Jeugdbescherming heeft contact gezocht met de gemeente en is tot de conclusie gekomen dat het nog anderhalf jaar kan duren voordat de vrouw een woning toegewezen krijgt. Verder voldoet de vrouw niet meer aan twee eisen voor urgentie, namelijk: een geldige verblijfstitel en economische ontbinding. Het Hof oordeelt dat de noodzaak voor de verhuizing naar Suriname voldoende aannemelijk is gemaakt. De vrouw is uit wanhoop naar Suriname gegaan en zij is teruggekeerd zodra zij een woning in Nederland kreeg aangeboden. Toen zij die woning moest verlaten, heeft zij bij verschillende vrienden en kennissen gelogeed. Ze heeft zelfs een nacht op haar werk doorgebracht met de minderjarige. Op dat moment heeft haar moeder een ticket naar Suriname voor haar gekocht. Gezien het feit dat de wortels van de vrouw in Suriname liggen, acht het Hof het vertrek naar Suriname redelijk en begrijpelijk. Voorts oordeelt het Hof dat het niet aannemelijk is dat de vrouw op korte termijn een woning krijgt en dat zij geen uitgebreid netwerk heeft in Nederland. Als er geen zicht is op een geschikte en meer permanente woning vindt het Hof het begrijpelijk dat de noodzaak voor het verblijf in Suriname blijft bestaan.

- **Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid**

Vrouw geeft zelf aan dat zij de verhuizing niet goed heeft doordacht en voorbereid, maar dat zij uit wanhoop heeft gehandeld. Dit staat dan ook niet ter discussie.

- **De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren**

Vrouw geeft aan dat zij bereid is om jaarlijks naar Nederland te komen met het kind zodat hij de man kan bezoeken. Dit kan twee keer per jaar worden als zij weer een baan (en inkomsten heeft). De man mag het kind uiteraard altijd opzoeken. Gelet op het feit dat hij familie in Suriname heeft, kan hij daar makkelijk een logeeradres vinden. Tevens kunnen de man en het kind skypen en zal de vrouw de man op de hoogte houden met foto's en filmpjes.

- **Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie**

Gelet op het incident bij de overdracht van het kind, is bewezen dat partijen slecht met elkaar kunnen communiceren.

• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg Het kind heeft hoofdverblijfplaats bij de vrouw. In beginsel is er een zorgregeling afgesproken waarbij het kind iedere zaterdag bij de man zou zijn. Gelet op een incident dat heeft plaatsgevonden bij de overdracht van het kind, heeft de vrouw aangifte gedaan. Om die reden is Jeugdbescherming nu betrokken bij de partijen. Ten gevolge van het incident is de omgangsregeling (door de vrouw) beperkt tot een uur per week. De zorgregeling is dus minimaal. Het kind is nog te jong om naar school te gaan of deel te nemen aan andere activiteiten. De man kan hier dus ook niet bij betrokken zijn.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Het kind heeft hoofdverblijfplaats bij de vrouw. In beginsel is er een zorgregeling afgesproken waarbij het kind iedere zaterdag bij de man zou zijn. Gelet op een incident dat heeft plaatsgevonden bij de overdracht van het kind, heeft de vrouw aangifte gedaan. Om die reden is Jeugdbescherming nu betrokken bij de partijen. Ten gevolge van het incident is de omgangsregeling (door de vrouw) beperkt tot een uur per week. De zorgregeling is dus minimaal. De man is het hier niet mee eens. Er is vastgesteld dat de vrouw, de man en het kind nooit een gezin hebben gevormd. Gelet op deze feiten en de verwachtingen van de partijen ten aanzien van de ouderlijke verantwoordelijkheid van de man acht het Hof het belang van de vrouw voor een stabiele en meer permanente woonplek voor haar en het kind belangrijker dan het (zeer beperkte) contact tussen de man en het kind. De spanningen die de onzekerheid en de woningnood met zich meebrengt, zijn niet in het belang van het kind.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Vrouw stelt dat het kind door de verhuizing niet uit zijn vertrouwde omgeving wordt gehaald. Het kind is nog erg jong (nog geen twee jaar oud), hij gaat nog niet naar school en verblijft volledig bij de vrouw.
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing De vrouw heeft aangeboden om één keer per jaar naar Nederland te komen met het kind en zodra zij een baan (en inkomsten) heeft twee keer per jaar.

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw stelt dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen. Zij heeft als hoofdverzorger van de kinderen ook het recht om een nieuw leven op te bouwen met haar nieuwe partner. Het is haar wens om met deze partner te gaan samenwonen. De vrouw stelt dat haar huidige woning niet geschikt is voor de samenwoning en dat zij geen geschikte woning hebben kunnen vinden door de krapte op de woningmarkt. Het Hof acht de noodzaak van de verhuizing onvoldoende onderbouwd. De vrouw heeft ervoor gekozen om in de woning van haar nieuwe partner te gaan samenwonen, maar zij heeft niet onderbouwd waarom deze samenwoning niet mogelijk zou zijn in de huidige woonplaats. Gelet op de omstandigheid dat de vrouw en haar partner actief op zoek zijn naar een woning in de huidige woonplaats, blijkt dat er wel degelijk aanbod is voor een woning in de huidige woonplaats. Het Hof oordeelt dat er geen sprake is van een noodzaak om te verhuizen.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving X
• (Extra) kosten van de omgang na verhuizing X

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw geeft aan dat zij graag met haar nieuwe partner en de kinderen een nieuw leven wil opbouwen. In verband met het co-ouderschap van de partner, kan hij niet verhuizen en wil moeder graag met haar kind bij haar partner intrekken. Het Hof acht dit een begrijpelijke wens en stelt dat de moeder hier recht op heeft. Gelet op de complexe situatie waar meerdere minderjarige kinderen betrokken zijn, wordt er in dit geval alleen rekening gehouden met het belang van het kind.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Door de onderlinge strijd en slechte communicatie tussen de ouders bestaat er een risico dat de man door de verhuizing van het kind minder ruimte zal krijg om als ouder invulling te geven aan zijn vaderschap. Dit wordt niet in belang van het kind geacht.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving Vader heeft recht om met het kind omgang te hebben en zijn invulling te geven aan het vaderschap. Gelet op de complexe situatie met verschillende gezinsvormen en meerdere kinderen, wordt er in deze situatie alleen gekeken naar het belang van de kinderen.
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg De man speelt een actieve rol in het leven van het kind. Hij brengt het kind regelmatig naar school op maandag, brengt hem naar zwemles en neemt hij deel aan naschoolse activiteiten van het kind.
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing X
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving Het is gebleken dat het kind op de hoogte is van de mogelijke verhuizing en de consequenties voor de omgang tussen kind en de man met zich meebrengt. Dit wekt spanningen op bij het kind, waardoor hij niet over zijn gevoelens wil praten en in conflicten komt met leeftijdsgenoten. Het Hof (en de Raad) zijn van mening dat het belang van het kind bij continuïteit van de huidige woonsituatie in de huidige woonplaats zwaarder weegt dan bij een verhuizing naar de beoogde woonplaats. Het kind is hier geboren en getogen,

gaat hier naar school, heeft naar eigen zeggen meer vriendjes in de huidige woonplaats en woont daar bovendien dichtbij zijn vader. Het Hof acht een doorbreking van deze banden niet in het belang van het kind.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw wilt dat de kinderen met haar verhuizen naar haar nieuwe partner. Zij heeft aangegeven dat zij een nieuw leven wil opbouwen met de nieuwe partner en de kinderen. De nieuwe partner van de vrouw woont al in Zutphen. De vrouw heeft aangegeven dat de partner niet naar huidige woonplaats van de kinderen kunnen verhuizen vanwege zijn kinderen uit een eerdere relatie. De moeder van deze kinderen is overleden. Het Hof stelt dat er geen sprake is van een noodzaak voor de verhuizing.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid X
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie X
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving Het Hof bepaalt dat de ouder, waar de kinderen hun hoofdverblijfplaats hebben, de verantwoordelijkheid heeft om te zorgen voor het (succesvol) tot stand komen van het contact tussen de andere ouder en de kinderen. Het Hof oordeelt dat het contact tussen de kinderen en de vrouw door de man meer wordt ondersteund dan het contact tussen de kinderen en de man door de vrouw. In de tijd dat één van de kinderen bij de vrouw woonde, was er een tijd geen omgang tussen vader en het kind. De reden hiervoor was dat de vrouw het financieel niet geregeld kreeg.
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Er is een omgangsregeling getroffen waarbij de kinderen een weekend in de veertien dagen bij de moeder zullen zijn. Beide kinderen hebben aangegeven graag omgang met hun moeder te hebben. Het Hof oordeelt dat deze omgang zo snel mogelijk en op regelmatige basis uitvoering te geven.
• Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving

De kinderen wonen al hun hele leven in huidige woonplaats. Zij hebben hier inmiddels hun sociale leven, school, vrienden, sport en overige familie. Zij zijn in hun omgeving in zekere zin geworteld. Verder zijn er voor de kinderen veel emotionele zaken om te verwerken. Het Hof acht het dan ook belangrijk dat er rust en duidelijkheid komt voor de kinderen. Gelet op voornoemde is het voor de kinderen niet wenselijk om zich weer aan een nieuwe situatie.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

Enige tijd geleden woonde één van de kinderen bij de vrouw, was er een tijd geen sprake van omgang tussen vader en het kind. De reden hiervoor was dat de vrouw het financieel niet geregeld kreeg.

• Noodzaak om te verhuizen De vrouw geeft aan dat er sprake is van een noodzaak om te verhuizen vanwege de persoonlijke situatie van haar en het kind. Zij wil graag samenwonen met haar nieuwe partner in de beoogde plaats. Zij stelt dat ook degene waarbij het kind hoofdverblijf heeft een nieuw leven mag opbouwen met haar nieuwe partner. Het Hof oordeelt dat de vrouw onvoldoende heeft onderbouwd waarom zij haar nieuwe relatie en gezinsleven niet in de huidige woonplaats kan vormgeven. Er is hier geen sprake van noodzaak voor de verhuizing.
• Mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid Het Hof oordeelt dat de verhuizing onvoldoende is doordacht en voorbereid. De vrouw heeft zich erg wispelturig opgesteld in de afgelopen tijd. De man heeft zich steeds als stabiele factor opgeworpen in het leven van kind waarbij hij, in ieder geval in woorden (en het hof heeft geen aanleiding om daaraan te twijfelen), een zo gelijkwaardig mogelijk ouderschap nastreeft. De vrouw heeft daarentegen haar leven (en dat van het kind) feitelijk al naar de beoogde woonplaats verplaatst.
• De verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om gevolgen van verhuizing voor achterblijvende ouder en kind te verzachten of compenseren X
• Mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie Beide ouders geven aan dat er sprake is van onderling goed contact. Na enkele incidenten tussen de partijen is het nu rustig tussen hen.
• Rechten van de achterblijvende ouder en minderjarige op onverminderd contact met elkaar in een vertrouwde omgeving X
• Verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg X
• Frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing Duidelijk is verder dat de man door de gewenste verhuizing van de vrouw met het kind naar beoogde woonplaats een veel beperktere ouderrol zou gaan hebben in het leven van het kind. In de gegeven omstandigheden, waarbij de vader een stabiele rol in het leven van kind inneemt, acht het hof dat niet in het belang van voor het kind dat de zorgregeling wordt aangepast.

- **Leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving**

Het is van belang voor de minderjarige dat zij stabiel en uitgebreid contact heeft met beide ouders in haar bekend leefomgeving, zoals zij vanaf haar geboorte gewend is. Door de verhuizing zou dat niet meer mogelijk kunnen zijn. Dit is niet in haar belang.

- **(Extra) kosten van de omgang na verhuizing**

X

Bijlage 3 – Toetsing aan criteria bij afgewezen verzoeken

	Noodzaak	Vorbereiding	Compensatie	Communicatie	Recht op contact	Zorgtaken	Frequentie contact	Leeftijd	Kosten
1	X		X		X	X	X	X	
2	X			X				X	
4	X	X						X	
6	X		X				X	X	X
7	X	X	X	X				X	X
9	X	X		X			X	X	
10	X		X	X	X	X	X	X	
11	X		X		X	X	X	X	
12			X	X	X	X	X	X	X
13	X		X	X			X	X	
14	X	X						X	
15	X	X	X	X		X	X	X	X
16	X		X			X	X		
18	X	X		X		X	X	X	X
20	X		X			X	X	X	
22	X		X			X	X	X	X
25	X							X	
27	X								
28	X			X	X	X		X	
29	X				X		X	X	X
30	X	X		X			X	X	

*Zie bijlage 1 voor de nummering van de oordelen

Bijlage 4 – Toetsing aan criteria bij toegewezen verzoeken

	Noodzaak	Vorbereiding	Compensatie	Communicatie	Recht op contact	Zorgtaken	Frequentie contact	Leeftijd	Kosten
3		X		X		X	X	X	X
5	X			X				X	
8	X	X					X	X	
17	X	X		X		X	X	X	X
19	X							X	
21	X	X	X	X		X	X		X
23			X	X		X	X	X	
24	X	X	X				X	X	
25	X							X	
26	X		X	X		X	X	X	X

*Zie bijlage 1 voor de nummering van de oordelen

Bijlage 5 – Checklist voor cliënten

Uit deze checklist kan, voorafgaand aan een rechtszaak met betrekking tot het verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing van de kinderen, worden ingeschat hoe groot de kans op toewijzing van het verzoek is. Tevens kan de advocaat hieruit opmaken welke zaken extra aandacht vereisen. Uit onderzoek is gebleken dat de rechters iedere situatie anders beoordelen. Het is dan ook erg belangrijk dat de gemaakte keuzes zo duidelijk en uitgebreid mogelijk worden toegelicht.

Naam:

Dossiernummer:

		Ja	Nee	Toelichting
1.	Is er sprake van een noodzaak van de verhuizing?			
1a.	Is er sprake van een emotionele noodzaak?			
1b.	Is er sprake van een financiële noodzaak?			
1c.	Is er sprake van een economische noodzaak?			
1d.	Is er sprake van een medische noodzaak?			
1e.	Is er sprake van een huisvestingsnoodzaak?			
1f.	Is er sprake van een noodzaak om een nieuw leven opbouwen met uw huidige partner in een andere stad? Zo ja, waarom kan dit niet in (de buurt van) de huidige woonplaats?			
2.	Is de verhuizing doordacht en voorbereid?			
2a.	Is er gezocht naar een geschikte school voor de kinderen in de beoogde woonplaats?			
2b.	Is er een geschikte woning gevonden in de beoogde woonplaats?			
2c.	Is er geschikt werk gevonden in of nabij de beoogde woonplaats?			
2d.	Zijn er vervangende mogelijkheden gevonden voor de huidige activiteiten van de kinderen? (Hierbij kan gedacht worden aan sportverenigingen of andere vrijetijdsbestedingen)			
2e.	Is er sprake van stiefbroers en/of zussen waarmee het kind na de verhuizing samen mee zal leven? Zo ja, hoe is de band tussen het kind en deze kinderen?			

3.	Is er nagedacht over een compensatie om de gevolgen van de verhuizing voor het kind en de achterblijvende ouder? (Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld het aanbieden van extra tijd voor het kind en de ouder om samen te spenderen)			
4.	Is er sprake van goede communicatie tussen de ouders omtrent afspraken over het kind?			
5.	Is de achterblijvende ouder betrokken in het dagelijkse, doordeweekse leven van het kind? (Hierbij kan gedacht worden aan de rol die de achterblijvende ouder speelt op de school van het kind of bij sportactiviteiten)			
6.	Is er sprake van veel contact tussen het kind en de achterblijvende ouder?			
6a.	Hoe is de huidige omgangsregeling tussen het kind en de achterblijvende ouder geregeld? (Het is belangrijk dat hierbij het ouderschapsplan in acht wordt genomen).			
7a.	Hoe oud is het kind?			
7b.	Wat is de mening van het kind met betrekking tot de verhuizing?			
7c.	Zit het kind goed in zijn vel? (Hierbij kan gedacht worden aan schoolprestaties en gedrag van het kind).			
7d.	Woont het kind al zijn hele leven in dezelfde omgeving?			
7e.	Zit het kind zijn hele leven al op dezelfde school?			
7f.	Woont er veel familie van het kind in zijn huidige omgeving? Zo ja, hoe is het contact tussen hen en het kind?			
8.	Is er, gelet op uw huidige financiële situatie, ruimte om de extra (reis)kosten voor uw rekening te nemen?			